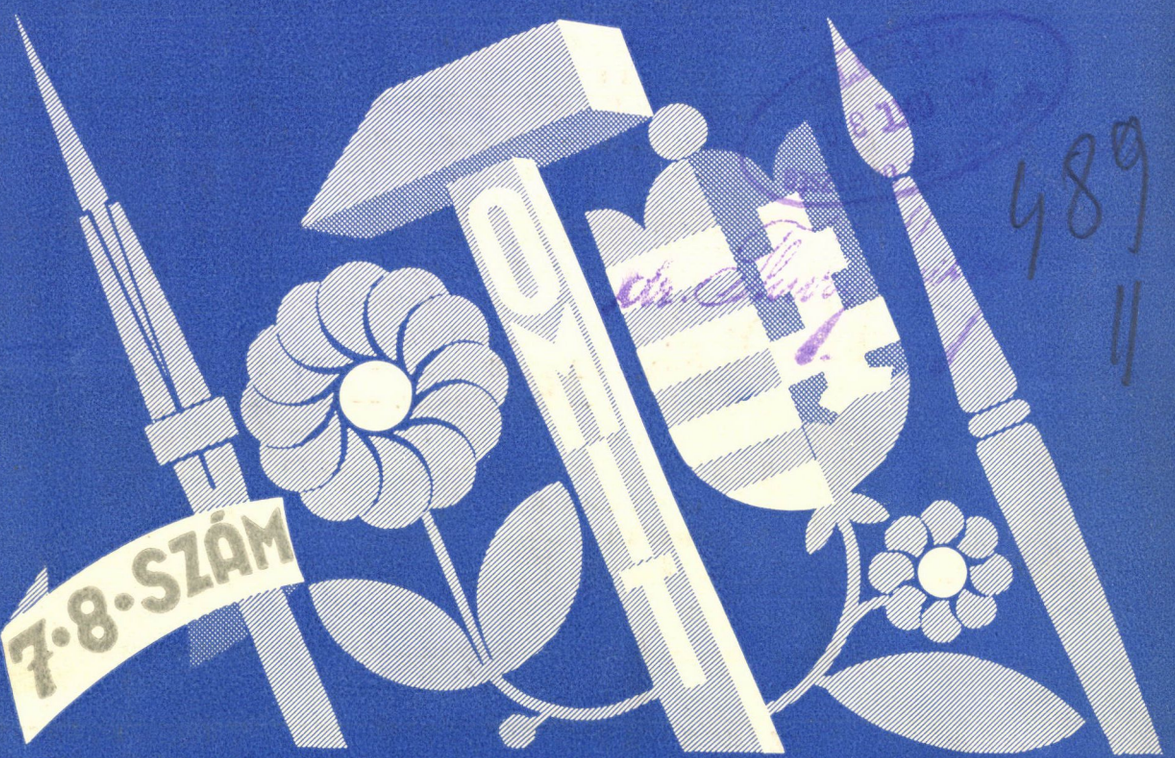
50632

EGYETEMI KÖNYVTÁR
Folyóirat
SZEGED

KIADJA AZ O.M.IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT BUDAPEST ANDRÁSSY-ÚT 69

MAGYAR IPAR-MŰVÉSZET

SZERKESZTI:
SZABLYA-FRISCHAUF FERENC

XXXVI. ÉVFOLYAM. 1933.

489
II

21

VÉGH GUSZTÁV

SZÍNES MUSÉ
HEINRICH WURM A.-E. TÁRSA
BUDAPEST VI. ÓRCZY UCCA 6

MAGYAR IPARMŰVÉSZET

Az Országos Magyar Iparművészeti Társulat, az Országos Magyar Iparművészeti Múzeum és Iskola közlönye. — Szerkesztő: Szablya Frischauf Ferenc.

UNGARISCHES KUNSTGEWERBE

Offizielles Organ der Landesgesellschaft für Kunstgewerbe, des Kunstgewerbemuseums und der Kunstgewerbeschule. — Schriftleiter: Franz Szablya Frischauf.

HUNGARIAN APPLIED ART

The Official organ of the Hungarian Society for Applied Art, of the Museum and School of Applied Art. — Editor: Frank Szablya Frischauf.

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Schriftleitung und Geschäftsstelle
Editorial Office

BUDAPEST VI. ANDRÁSSY ÚT 69.
TELEFON: 20-6-78 és 29-1-15
POSTATAKARÉKPÉNZTÁRI BEFIZETÉSI LAP SZÁMA: 8519.

TARTALOM — INHALT — CONTENT

Helbing Ferenc: A modern művészeti törekvésekről és a művészi nevelésről. — Über moderne Kunstbestrebungen und künstlerische Erziehung. — About modern artistic movements and artistic education 125

Dr. Kovács János: Az Orsz. Magy. Kir. Iparművészeti Iskola munkabemutató kiállítása. — Die Ausstellung des Arbeitsergebnisses der Kgl. Ungarischen Landeskunstgewerbeschule. — The representative exhibition of the Royal Hungarian School of Art Craft 132

Dr. Nádai Pál: Társulatunk a népművészet és háziipar fellendítéséért — Unser Verein für die Förderung der Volkskunst und der Hausindustrie. — Our Society for peasant art and home industry 142

Krónika. — Chronik. — Chronicle 144

Kiállítások. — Ausstellungen. — Exhibitions 157

Szakirodalom. — Fachliteratur. — Literature of crafts 159

Pályázatok. — Wettbewerbe. — Concours 161

Társulati közlemények. — Mitteilungen unserer Gesellschaft. — Publications of our Society 161

In memoriam 164

Az ORSZÁGOS IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT tagjai a „Magyar Iparművészet"-et illetményként kapják. Tagbejelentéseket kéri az igazgatóság: Budapest VI. Andrássy út 69. számra küldeni. — Telefon: 20-6-78 és 29-1-15.

Tagsági díj és előfizetési díj 1933 évre 20 pengő. Külföldre 25 pengő.
Jahresabonnement für das Ausland 25 Pengő.
Subscription per annum Pengő 25 for abroad.

KÖNYVTÁR EGYETEMI

A MODERN MŰVÉSZETI TÖREKVÉSEKRŐL ÉS A MŰVÉSZI NEVELÉSRŐL

FRANZ HELBING: ÜBER MODERNE KUNSTBESTREBUNGEN UND KÜNSTLERISCHE ERZIEHUNG. In der Kunst jeder Zeit spiegelt sich der Zeitgeist und die Lebensauffassung derselben wieder. Auch in der modernen Kunst kommt die ganze Verschrobenheit dieses Zeitalters zum Ausdruck. Jedoch die moderne Richtung in der Kunst ist Weltströmung, die nicht aufgehalten werden kann. Die chaotische, noch ungeklärte Lage wird aber von talentlosen Gauklern ausgenützt, die infolge der oberflächlichen Kritik zum Wort kommen und dabei aber den bahnbrecherischen Bestrebungen der modernen Kunst hinderlich sind und dieselbe eher entwerten. Die grössten Gegensätze finden sich auf dem Gebiete der bildenden Kunst. Jeder „Ismus" geht seine eigene Wege, nur darin stimmen alle überein, dass sie alles, was die konservative Kunst als Wert geschätzt hat, verwerfen, ohne jedoch vorläufig etwas Besseres dafür zu bieten. Die moderne Baukunst geht ganz von der Konstruktion aus, wird jedoch infolge der übertriebenen Sachlichkeit öde und schablonenhaft, Es ist aber unleugbar, dass sie manche bemerkenswerte Vorzüge hat, besonders auf dem Wege der Hygiene. Das Kunstgewerbe als angewandte Kunst steht auf gesünderer Grundlage. Vom praktischen Gesichtspunkte geleitet vermeidet sie leichter Übertreibungen. Die Entwickelung des Kunstgewerbes hängt von der Mode und dem Tagesgeschmack ab und muss sich demselben anbequemen. Um aber zu vermeiden, dass diese Modernität nicht zur internationalen Uniformirung führe, ist es nothwendig, dass alle Nationen ihre volkstümlichen Eigenheiten in derselben zum Ausdruck kommen lassen. Bei der künstlerischen Erziehung ist die Selektion der Schüler von grosser Wichtigkeit, da im Leben nur die Talentvollsten zur Geltung kommen, und auch das Niveau der Kunst nur so gehoben werden kann. Auch in den Kunstgewerbeschulen sollten nur talenvolle Schüler zugelassen werden, und auch diese sollten bereits ein Handwerk gelernt haben. Die künstlerische Ausbildung soll auf der Grundlage des handwerklichen Könnens aufgebaut werden. Nur eine solche Ausbildung bürgt für ein höheres Niveau der Kunstproduktion.

FRANCIS HELBING: ABOUT MODERN ARTISTIC MOVEMENTS AND ARTISTIC EDUCATION. Each periods spirit and mentality is reflected in its own art. The grotesque character of today — this is what the modern art reflects. But the new style of art is a world-wide movement and there is nothing to stop it. On the other hand, the undeveloped chaotic state of art is often abused by the clumsy and deceiver who pushing up themselves — they have the possibility as a result of lack of serious criticism — and spoil the value of serious modern pioneer work. The greatest controversies are to be found on the fields of architecture and applied arts. All of the many new schools of art want to justify their own ideas, yet they all agree in leaving everything precious tho the conservative artists without offering anything better for it. The new line of architecture chooses the lines of construction for its basis. Often it means to be tied in forms but no one could deny that it has noticable advantages especially from a hygienic point of view. The art-craft being an applied art is standing on a more healthy basis, as the leading line in this art is the actual use of the things, and this line is able to save it from extravagancies. The life of the applied art is closely connected with fashion — and has to be influenced by it. It is dictating modernism to the art, but it mustn't go so far that it should take away the individuality of the national art. Each nation, and so the Hungarian too, has to take something of its own national character into the modern art, and so it will save it from getting distinctly international. Selection is the most important thing in artistic education. Only the clever are able to increase, and only by the right selection the level of art can be improved. The proper thing would be that schools of art-craft ought to select their pupils only out of clever pupils of some craft. The artistic education ought to be placed on the basis of their craft-knowledge. This sort of educationis only to guarantee an improved level of the products of art-crafts.

A művészet korának tükre. Az egyiptomi, hierartikus szabályokon alapuló művészet kifejezte a vallás, a papi uralom merev és szigorú dogmatikus felfogását, amely a földi életet csak átmenetnek tekintette.

A görög művészet egy boldog nép szépérzékéről és életöröméről tett vallomást.

A rómaiak művészete rokon életfelfogásból eredő folytatása és továbbvitele a görögökének.

Az ókeresztény művészet az üldözötteknek és fanatikus hívőknek a katakombákból sarjadzó és a világ örömeiről lemondó szegényes, de primitívségében mégis megkapó művészi megnyilatkozása.

A vallás, a hit jegyében fejlődik tovább a művészet a középkorban s ez a gótika égbetörő magasztos formáiban jut leginkább kifejezésre.

A renaissance- és a barokkkornak a gazdagsága és pompaszeretete nyilvánul meg művészetében.

A Lajosok stílusa az udvar raffinált életfelfogását tükrözi vissza.

Az ampír a nagy forradalom utáni időknek és Napoleonnak, a nagy hódító korának klasszicizáló, kissé pathetikus ízlésének a kifejezője.

Az úgynevezett biedermeierstílus a napoleoni háborúk utáni elszegényedésnek, a polgári ízlésnek s az egyszerű családi élet lefokozott igényeinek természetes folyománya.

Az utána következő, a modern törekvéseket megelőző, átmeneti korszakot, a mindinkább fejlődő jólétből fakadó könnyelműség és nemtörődömség jellemzi, amelyet művészi problémák nem izgattak. Ezt a korszakot a „stillose Zeit"-nek nevezhetjük, mert a történelmi stílusok morzsáin élősködő művészete önálló megnyilatkozásra képtelen volt.

A „szecesszió" letűnt túlzásaival, a háború előtti gazdasági fellendülésnek, a bátor, de szertelen újításoknak, a történelmi stílusoktól való szabadulásnak s a mindinkább előtérbe nyomuló egyénieskedésnek a hirdetője volt.

A mai modern művészetben is megnyilatkozik a háborúutáni szerencsétlen kornak és felfordult világnak minden képtelensége.

A gazdasági leromlás, az elszegényedés, a kapkodás és tanácstalanság, a hagyományok elvetése, a tekintélyrombolás, az egyéni érdekek féktelen érvényesülése, a frázisokkal és jelszavakkal való dobálódzás, a szélhámosok és szemfényvesztők felszaporodása, mind-mind bélyeget nyomott a ma művészetére.

A komoly törekvések mellett grasszál a tehetségtelenség. Kontárok, a művészet szélhámosai — a kalandorok fölényes és biztos fellépésével — nyomulnak előtérbe. Sznobok veszik át az irányítást. Megszűnik a józan kritika. Elvész az érzék az értékes és értéktelen iránt. Érdekcsoportok alakulnak, akik elméletekkel, jelszavakkal és terrorral harcolnak az érvényesülésért. Hajbakap mindenki mindenkivel és a közönség tanácstalanul és gyámoltalanul áll és vár.

Ez a zűrzavar, ez a handabandázás és tülekedés azonban mégis jelent valamit: jelenti a keresést, a kutatást egy új művészi kifejezés, egy új stílus után. Olyan stílus után, amely kifejezi a mai idők életfelfogását, érzésvilágát és gondolatkörét tisztultabb értelemben.

Az a sok irány, az egymást felváltó és letűnő „izmus" mind ezt a keresést és kutatást jelenti.

Ez a kaotikus helyzet természetesen tág teret és alkalmat nyujt a spekulatív művészetnek, melynek megnyilatkozásai nem az intuitív művészi érzésből fakadnak, hanem többnyire ravaszul kiszámított, kieszelt agymunkát képeznek s szándékos értelmetlenségekkel, eltorzításokkal s egyéb fortélyokkal blöffszerű hatásokra törekszenek.

Tagadhatatlan, hogy minden téren óriásit haladunk és az új művészeti irány is világáramlat, melyet észre nem venni, vagy annak útját állni nem lehet. Az új művészi törekvések feltétlenül korszerűek és jogosak, amennyiben meggyőződésből fakadnak és komoly elmélyedésről, értelemről és művészi tudásról tanuskodnak. Azonban az ilyen tiszteletreméltó szándékokat néha csak egy lépés választja el a komolytalanságtól.

Az igazi komoly törekvéseket — sajnos — diszkreditálja a sok hivatlan kontár és szemfényvesztő, akik a zavarosban halászni szeretnek, ami annál is inkább lehetséges, mert a felelőtlen kritika — nem tudva, vagy nem akarva különbséget tenni az érték és a selejt között — egyformán elfogadja őket, sőt meg is dícséri. Részben ez az oka annak, hogy a modern művészeti törekvéseket még nem fogadta el fenntartás nélkül a nagyközönség.

Hogy ilyen kereső törekvések mellett még komoly művészeknél is történnek kisiklások, az természetes, de a tapasztalat mutatja, hogy előbb-utóbb észretérnek és elkövetett tévedésüket revízió alá veszik.

Tény, hogy a konzervatív művészet minden problémája meg van oldva. A naturalisztikus, a természetnek csendéletszerű lemásolása ma már nem elégíti ki a művészi igényeket, hacsak kivételes egyéni, érdekes meglátás és zseniális megcsinálás nem teszi értékessé; mert az érték érték marad, akárhogy változik az ízlés és a stílus.

A valóságérzet a művészetben leginkább az arcmások készítésénél biztosít magának állandó és maradandó helyet. Egy azonban bizonyos és tagadhatatlan, hogy a természettanulmány, mint művészeti tanulmány, szükséges és kell, és mindig fog kelleni, bármilyen elvont felhasználást is nyer, mert a természettanulmány minden to-

vábbi művészeti alkotásnak az alapját képezi. Nélküle a művészet száraz és tudákos sematizálásba esik, melyből csak úgy születik újjá, ha Anteuszként ismét a természethez tér vissza.

A természethű ábrázolásokat ma már mindinkább a fényképészet, a maga művészi és technikai tökéletességével hódítja el a képzőművészettől. Óriási szerephez jutott a reklám és az illusztráció terén, nem szólva az arckép-, táj- és hangulatábrázolásokról és mindenekelőtt a mindenre képes filmről.

A komoly modern művészi, elmélyedő törekvések a formák leegyszerűsítése, a színek tisztultsága és összhangzása, a dekoratív meglátás, a stilizáció és absztrakció felé haladnak s az új stílus kialakulását ezen az úton értékesen befolyásolják.

Egyelőre nálunk még két ellentétes felfogású tábor — a konzervatív és a progresszív — áll egymással szemben s mindegyik iparkodik — a maga módja szerint — igazát bebizonyítani.

Az egyik oldalon állnak azok, akiknek érdekük és meggyőződésük a történelmi alap, a tradíciók tiszteletbentartása és a természetlátáson alapuló művészi előadás. De hozzájárulhat egy kis megnemértése az új időknek, egy kis szűkkeblűség és egy kis maradiság is.

A másik oldalon a mindinkább több és több teret nyerő újszerű és észszerű törekvések fejlesztését és továbbvitelét célozó modernek tábora áll. Ha ugyan sokan közülök nem azért modernek, mert divat, vagy azért, hogy őket maradiaknak ne tartsák, vagy azért, mert egyelőre ezen az úton talán még kevesebb tudással és fáradsággal is lehet sikert elérni.

A modern művészetnek ma már terjedelmes irodalma van, mely bőbeszédű elméletekkel terrorisztikusan meggyőzni igyekszik különböző irányai helyességéről. Elméleteket állít fel, recepturákkal szolgál teóriái megértésére és felhasználására, melyekkel azonban a művészetet inkább zavaros tudománnyá és agymunkává süllyesztik.

Az újabb modern művészeti törekvések a földrajzi és néprajzi ismeretek terjedésével is nyertek új impressziót. Ezeknek hatása a primitív népek művészetének utánaérzésében jutnak leginkább kifejezésre. A modernek utánozzák ezeket a primitív és naív alkotásokat s mint a művészet ősforrásaként hirdetik. De elfelejtik azt, hogy azok a munkák teljesen őszinte és naív lélekből és a valódiságábrázolásban való járatlanságból fakadnak, azonosak a játszi módon készült gyermekrajzokkal, melyek a maga nemében dadogó és naív előadásukkal szintén abszolút artisztikusan hathatnak és melyeken minden úgynevezett javítás csak rontana.

De ha erre a primitívségre és naivitásra törekvő „modern" művészeknek munkáit összehasonlítjuk az eredeti primitívek munkáival, akkor azt látjuk, hogy azok sokkal érdekesebbek, őszintébbek, sokkal több bennük a fantázia, színérzék és keresetlen artisztikum, mint az őket utánozó, naivoskodó „modern" művészeknél.

Nem a négerplasztika, sem a gyermekrajzok utánzásából keletkezik majd az új modern stílus, de mint minden új impresszió és új inger, ez is hozzájárulhat az új stílus kialakulásához.

*

Általában a modern festészetben a legnagyobb a kilengés és ellentét. Az impresszionizmus elvetésével a legellentétesebb törekvések kaptak lábra. A „modern" festők már nem törődnek rajzzal, perspektivával, színnel, technikával. Elhagynak minden természettanulmányi alapot. Elvetik a fény- és árnyékhatásokat, a kompozíciót stb., szóval lemondanak mindarról, ami eddig festői volt és a konzervatív művészet rekvizitumait képezte. Ezeket a dolgokat mind csak külsőségeknek minősítik, melyeknek — szerintük — a tárgyhoz semmi közük, vagy értelmetlen elméleteket, filozófiát stb. festenek. De nagyon kevés azoknak a száma, akik hivatottsággal, komoly művészi tudással és elmélyedéssel az új stílus keresésein fáradoznak.

*

A modern szobrászat talán valamivel reálisabb alapon áll, egyes, szintén értelmetlen kísérletezésektől eltekintve. Hiszen anyagban kénytelen dolgozni, amely nem engedi meg a sok experimentálást. De a modern szobrászat sem akar már a régi utakon haladni és a régi módszer szerint érzéseket, mozgást, lendületet s mindazt kifejezni, ami az emberi testet feszültségben tartja, hanem csak az emberi alakot tárgyilagosan, egyszerűen, szabadon, többnyire eltorzított arányokkal, mellőzve minden dekoratív attribútumot, anatómiát s úgynevezett szépséget. De ezzel legfeljebb az emberi test primitív sémáját adja, ha nincs benne az igazi művész tudása. Azonban ez az egyszerűségre való törekvés mintha mégis a monumentalitás felé vezető utat jelezne.

*

A legradikálisabb, de egyszersmind legreálisabb is a modern építészet, amely a tárgyilagosságban, a német „Sachlichkeit"-ben éli ki magát.

A modern építészet, kiindulva a konstrukcióból, kiküszöböl mindent, ami nem célszerű s aminek nincsen gyakorlati rendeltetése, ami nem szolgálja közvetlenül az ember életszükségletét. Elhagy minden díszt, faragást, képet, szobrot, függönyt stb., szóval mindazt, aminek nincsen praktikus célja s csak a díszítést szolgálja. De ezekkel a túlzottan radikális törekvésekkel kiönti a gyereket a fürdővízzel együtt. Mert ezzel a

túlzásba vitt tárgyilagossággal csak egyformaságot, sivárságot és unalmat teremt, amikor lemond mindarról, amiben az ember eddig gyönyörködött és örömét találta.

Viszont tagadhatatlan, hogy vannak figyelemreméltó előnyei is, különösen higiénikus téren. Az új építészet utat enged a napfénynek, beengedi a lakásba a levegőt, lehetővé teszi a legnagyobb tisztaságot stb. és ha engedni fog túlzott józanságából, akkor kifejlődik majd az a stílus, amely majdan mindenkit kielégít.

Még egy nagy veszedelem rejlik az új radikális építészetben. „Az építészet a művészetek anyja", szokták mondani, de ez a modern anya inkább mostohaanyává válik, mert túlzott gyakorlatiassága miatt éhen hagyja veszni gyermekeit: a festészetet és szobrászatot, nem juttatván nekik munkát és kenyeret, sőt megsemmisíti még azt a kis megélhetési lehetőséget is, ami eddig számára kínálkozott.

Az új építészeti ízlést egyelőre még általánosan alkalmazni nem lehet. Különbséget kell tenni az építésnél, hogy milyen a hely, a környezet. Régi hangulatú városokba nem illik az újszerű vas- és üvegskatulyaház. Mint ahogy fordítva egy modern városban nem szabad történelmi formákban építeni. Észszerűtlen és stílszerűtlen a renaissance vagy barokkdísz a gyárban, moziban, gépcsarnokban, áruházban, de épp oly észszerűtlen volna régi templomokat és palotákat modernizálni. Észszerűtlen a parasztház a városban, minthogy észszerűtlen a bár, a dzsesz faluhelyen. Észszerűtlen az aranyozott bútor a polgári lakásban, de észszerűtlen és stílszerűtlen a csőbútor a főúri termekben is.

*

A modern iparművészet talán a leghelyesebb úton halad, miután nem öncél, nem „l'art pour l'art", hanem alkalmazott művészet, mely elsősorban használati tárgyak előállítását célozza.

Minden használati tárgy elsősorban a célszerűség és használhatóság szempontjából ítélendő meg. Csak másodlagos és talán nem is lényeges szempont a díszítés rajta.

Az iparművészeti tárgy művészi voltát és értékét az ízléses forma, az arányok összhangja, az anyag szépsége és a tökéletes mesterségbeli kivitel határozza meg s éppen ezek a feltételek és korlátozások óvják meg az iparművészetet a szertelenségektől.

Az iparművészeti termék erősen a divatnak, a napi ízlésnek van alávetve s alkalmazkodnia kell annak kívánságaihoz, hogy magát elfogadhassa és megélhessen.

A modern iparművészet, ugyancsak a szent tárgyilagosság nevében, szintén kiküszöböl majdnem minden díszt mint fölösleges valamit s ezzel éppúgy túllő a célon, mint a modern építészet.

Az emberi törekvés — kezdve a történelemelőtti kortól egészen az új korig — mindig az volt, hogy használati tárgyait, fegyvereit díszítse, széppé tegye. Ennek a törekvésnek köszönhetjük mindazokat a remekműveket, melyek évezredek óta készültek s a múzeumok és gyüjtők féltett kincseit képezik.

A díszítés ízlésesen és takarékosan alkalmazva, — melynek alkalmazását a forma s a szerkezet szabja meg — emelheti a tárgy művészi hatását, éppúgy, mint a helytelenül vagy túlozva alkalmazott dísz azt leronthatja.

A díszítés teljes mellőzése okozza azt, hogy nagyon sok modern iparművészeti tárgy sivárán és unalmasan hat és a gyáripar szabványosított formáit juttatja eszünkbe.

Amint a modern építészet túlzott „Sachlichkeit"-jével magát mindig ismételni kénytelen, hisz' skatulyastílusa tovább alig fejleszthető, úgy azonos okokból ez a veszedelem az iparművészetre is fennáll.

A modern iparművészetet is befolyásolta a primitív és vad népek művészete. Sok olyan tárgyat látunk a magyar iparművészeti termelésben is, melyek a négerplasztikára emlékeztetnek, amely távol áll a magyar néplélektől. De ha már a divat ezt a primitív ízlést követeli, akkor miért nem merítünk kifejezést és ihletet a magyar ősi népművészetből? A magyar pásztorok faragásai, a régi gölöncsérmunkák, a szőttesek stb. talán sokkal több és változatosabb — ha talán nem is olyan ekzotikus, — de mindenesetre nemzetibb elemekkel szolgálnak a példát kereső iparművésznek.

A magyar iparművészet a maga páratlan szépségeivel, keleti eredetű formanyelvével oly nagy kincsestára lehet a mai magyar iparművésznek, melyből mindig eredményesen meríthet.

Hogy a magyar népművészetből európai viszonylatban is igaz, nagy, modern művészet fakadhat, bizonyítja Kodály Zoltánnak külföldön aratott nagy sikere, modern, magyar zenéjével, melynek kifejező erejét a régi magyar népzenéből merítette.

Iparművészetünket a külföld is csak akkor fogja értékelni, ha nem nemzetközi egyenruhába öltözködik, hanem ha megtalálja benne azt a bizonyos nemzeti és fajtabeli zamatot, ami megkülönbözteti mástól. Csak ez érdekli a külföldet és csak ezt értékeli.

A kiviteli lehetőségeket is ebből a szemszögből kell nézni.

A külföldi gyáriparral a mi iparunk sohasem versenyezhet, csak az egyéni, művészi és nemzeti kézműiparral arathatunk anyagi és erkölcsi sikert.

Remélhető, hogy a gazdasági egyensúly helyreállításával az új, tisztult, modern művészeti ízlés — a sok kísérletezés, vajudás és spekuláció

után — ki fog alakulni. Ami selejtes, az le fog tűnni, csak az értékes fog megmaradni.

Az új stílus főirányát az általános világnézet és az általános fejlődés vonala szabja meg, de az egyéni, helyi zamatot minden nemzet maga fogja belevinni, ha elmélyed elődei művészetében és annak különleges sajátosságából merít alkotásához ihletet.

Így az új stílus nem kaptafára és elméleti szabályok szerint fog készülni, hanem az általános, a kor igényei által diktált szabályok figyelembevétele mellett mégis változatos és egyéni lesz, anélkül, hogy egységessége szenvedne.

*

Végül még egy pár szó a művészi oktatásról és nevelésről.

A művészet fogalmát csak az emberemlékezet óta készült műtárgyak segítségével alkothatjuk meg, melyek a látszólag nagy s össze nem egyesíthető ellentétek dacára mégis a művészi egység bizonyítékai.

Mindazok az alkotások, a templomok, paloták, a világi és egyházi szobrok, falfestmények, az évszázadok óta felhalmozott képek tömege, az ázsiai kerámiák, a görög vázák, a perzsaszőnyegek és miniatűrök s a középkor európai műipara mind közvetlen kifejezői annak a mozgató erőnek, mely az emberben él és alkotásra sarkalja.

Minden művészi alkotásban megnyilvánul az emberi lélek s ez adja magvát, tartalmát az alkotásának. Értékét az alkotó művészi tehetség nagysága állapítja meg.

A tehetséges ember még nem művész, hogy azzá váljon, kell, hogy az a képessége is meglegyen, annak kézzelfogható módon kifejezést adni, vagyis, hogy annak a tudásnak a birtokában legyen, amely képessé teszi arra, hogy annak az alkotó érzésnek, ami benne él és kikívánkozik, alakot adhasson.

Tehetséget nem lehet megszerezni, az velünk született sajátság. De a tehetség szunnyadhat és felébreszthető, felfedezhető és fokozható.

A tehetségnek, mint a lélek hajtóerejének, kifejezést adni csak a kezek munkáján keresztül lehetséges, bár a művészi alkotás nem a kezekből, hanem csak a kezek által jön létre. A kezek csak eszközök, de olyan eszközök, amelyek kellő iskolázottság mellett óriási teljesítményekre képesek. A teljesítmény tökéletessége és finomsága avatja az alkotót mesterré.

A mesterség — bár fontos, de elsajátítható része a művészeti munkának — magában még nem jelent művészetet. A kéz munkáját csak a benne megnyilatkozó teremtő művészi szellem avatja azzá.

A mesterség mindig az alkotó művész ellenfele, amellyel meg kell küzdeni s melynek nehézségeit le kell győzni, hogy uralkodhasson rajta. Ez a harc minden új munkával kiújul.

A tehetség, a művészi lélek fajsúlyát és nagyságát csak fokozatosan lehet megállapítani és bebizonyítani. Létezése nem az iskolázás eredménye, de az iskola felismerheti, kimüvelheti és fokozhatja. Ennek a felismeréséről sokszor egy emberélet boldogulása függ.

Egy fel nem ismert tehetség talán csak egy elszalasztott alkalom, de előbb-utóbb mégis utat törhet magának, ha elég erős, de tehetség nélkül művészi pályára lépni nagy kockázattal és súlyos felelősséggel jár. Az ilyen egyéneket, akik ezt mégis megkockáztatják, az élet letöri és elejti, ami keserű és fájdalmas dolog. Egy ilyen elrontott emberélet csak teherként nehezedik a művészetre.

A művészeti iskoláknak egyik legfontosabb feladata volna a szigorú szelekció. Csak a tehetségek kiválasztása s a tanítványok létszámának korlátozása nyujtana biztosítékot a nevelendő művésznemzedék szintjének emelésére.

Ezek általános megállapítások, de most az iparművészeti iskolák speciális helyzetére akarok kitérni.

Tehát az iparművészeti iskola feladata is a tehetségek kiválasztása, a mesterségbeli tudás adása és a művészi nevelés. De vajjon az aránylag rövid iskolai idő, amely mint pl. nálunk is sok melléktantárggyal meg van terhelve, elegendő-e arra, hogy a művészi nevelés mellett még tökéletes mesterségbeli kiképzést is adjon? Erre — tekintetbe véve a mai helyzetet — azt kell mondanunk, hogy nem. Vannak technikák, melyeket lehet ezen idő alatt elsajátítani és talán csakis az iskolában tanulhatók jól meg, pl. a rajzolási, festési és mintázási technikák. Ezek olyan eljárások, melyekkel a művész maga — minden idegen beavatkozás nélkül — kifejezheti mondanivalóját s teljesen kész munkát alkothat. De vannak eljárások, melyek idegen kezek segítségét, esetleg gépek bevonását, azok kezelését igényelnek. Az ilyen mesterségbeli tudással kellene, hogy a tanuló már rendelkezzen, mielőtt még a művészeti tanulmányait megkezdi. Vagyis: a technologiai kiképzésnek meg kellene előzni a művészeti nevelést. Tehát csak olyan növendékeket szabadna az iparművészeti iskolába felvenni, akik a mesterséget már megtanulták akár iparisklákban, akár mestereknél, vagy üzemekben, természetesen csak akkor, ha művészi tehetséggel bírnak. A mesterségbeli tudás alapjára kellene felépíteni a művészi kiképzést. Itt már nem volna szó olyanról, ami megtanulható, az oktatás célja már nem az anyagszerű tanítás lenne, hanem inkább a művészi tehetség fejlesztése, vagyis : a művészi szellemi nevelés s általa a művészi színvonal emelése.

Ilyen alapon nyugvó tanítás megközelíti az eszményi művészi nevelési rendszert: a tanítást a művészi elgondolástól a szabatos gyakorlati kivitelig. Ilyen feltételek mellett minden készülő munka élmény lesz úgy a tanítványokra, mint a tanárra is.

Sajnos, a kiképzésnek ez a formája nálunk ezidőszerint több okból még meg nem valósítható, bár külföldön sok helyen megvan.

Vélemények hangzottak el az iparművészeti iskolák fölösleges voltáról is, de a mai ipari és gazdasági berendezések mellett — melyek nem pótolják a régi céhrendszert — igenis szükségesek, sőt nélkülözhetetlenek.

A régi céhrendszer idején, amikor a mester tervezőművész és kivitelező egy személyben volt s amikor még voltak mecénások és megrendelők, akik hozzáértéssel és áldozatkészséggel támogatták a műipart, úgy a mesternek, mint tanítványainak alkalom kínálkozott olyan feladatokba elmélyedni s azokon szeretettel, becsvággyal dolgozni, amelyeken sok megoldandó probléma kínálkozott. A feladatok megoldása tehát sok tanulsággal és tanácskozással járt s ilyen közös munkával elérték a kettős célt: a munka gondos, művészi és gyakorlati elkészítését s a vele járó tanulást, illetve oktatást és nevelést.

Az ilyen közös munkából keletkeztek azok a remekbe készült műalkotások, melyek szemlélete még most is gyönyörködteti minden, a szép iránt fogékony embert.

A mai idők iparosmesterei ilyen feladatok és főleg művészi kiképzésük hiányában már nem tölthetik be a fentnevezett céhrendszer mestereinek szerepét, még kevésbbé a gyárak és nagyüzemek, ahol a segéderők inkább speciális részletmunkát végezni kénytelenek s ahol a tanuló a készülő tárgy egész munkamenetét talán nem is láthatja.

A régi mesterek szerepeit az iparművészeti iskolák vették át, amikor tanítványainak — szakavatott vezetés mellett — a műhelyoktatás keretében alkalmat nyujtanak oly feladatok megoldására, melyeken mindazokat a tapasztalatokat és tanulságokat gyakorlatilag megszerezhetik, amelyeket a fentemlített rendszer mellett a mai mestereknél vagy ipari üzemekben meg nem szerezhetnek. S ebben rejlik egyszersmind az iparművészeti iskolák értéke; céljuk nem az ipari tömegtermelés, hanem a minőségmunka, az a munka, amely kizárólag versenyképessé teszi a műipart.

Ilyen szemszögből nézve, az iparművészeti iskolák nagy nemzetgazdasági feladatot is teljesítenek.

Az iparművészeti iskolák mindenütt azért létesültek, hogy a már haldokló kézműipart újra felélesszék és a fellendülő gyáripart művészi irányítással nemesebbé tegyék.

Amint a korábbi századokban a néplélek mélységében gyökerező kézműiparból a művészet színes virága nőtt ki, úgy most az iparművészeti iskolákból indul ki ez a nemesítő folyamat.

Azonban az iskola működése nem lehet egészen azonos az élet pillanatnyi követelményeivel. Bár fontos, hogy tanítványai mielőbb kenyérkeresethez jussanak, mégsem lehet ez a főcél, hanem elsősorban a tanítványok előkészítése s az életre való nevelése a feladat. Miután az iskolában nem eladásra kerülő termelésről van szó, olyan feladatokat kell adni, amelyek — ha akadémikusak is — magában foglalják mindazt, amin a tanítványok lehetőleg bő tapasztalatokat szerezhetnek és sokat tanulhatnak, különösen technikai téren, s ezáltal képesek lesznek minden feladat elvégzésére, bármilyen követelésekkel állnak szemben s bármilyen változás áll majd be ízlésben és stílusban.

Az ilyen munkamenet mellett az iskola laboratóriummá, kísérletező műhellyé válik a nevelés érdekében.

A minden mesterségbeli tudást, előképzést nélkülöző kezdőnek nem sikerülhet az első alkalomra minden munka, sokszor újra kell azt elkezdeni, míg siker koronáza. Hogy ilyen munkamenet mellett sok a selejtes alkotás, az természetes, de ez már a tanulással, a kísérletezéssel jár és sokszor az ilyen nemleges eredményen többet tanulhatnak, mint egy sikerült munkán. Ugyancsak az a helyzet, ha a papiroson készült terveket anyagban kell kivitelezni, ilyenkor gyakran kisülnek a papirostervezetek hibái, ami szintén nagyon tanulságos dolog.

A tanítványok képességeit nem szabad egyoldalúan, csak a művészi tehetség szempontjából megítélni. Igaz, hogy a művészi tehetség az első feltétel, de vannak olyan növendékek, akik technikai tehetséggel bírnak, akik a mesterségbeli kivitelben kiválóak, de tervezésben gyöngék, ezeket nem szabad az iskolából kizárni, mert ezekből, ha nem is önálló tervezőművészek, de kitünő kivitelezők lehetnek.

Az Orsz. Magy. Kir. Iparművészeti Iskola mai szervezete mellett kénytelen a legkülönbözőbb előképzettséggel bíró egyéneket felvenni, akik többnyire a mesterségből még keveset, vagy semmit sem tudnak. Ezzel természetesen nagy feladat hárul a szaktanárokra, akiknek párhuzamosan a mesterségbeli rész mellett a művészeti részt is tanítaniok kell.

A tanítás eredménye szorosan összefügg a tanárok képességeivel, egyéniségeivel. Egyes tanárok egyénisége uralkodik, szinte ránehezedik tanítványaira. Mások szabadabb módszerrel inkább a tanítványok egyéniségét engedik érvényre jutni. De a tanár befolyása sokszor döntő lehet tanítványai további fejlődésére is

s ez fokozott lelkiismeretességet és felelősséget kíván a tanároktól.

A tanerők között gyakran nagy ellentétek mutatkoznak nemcsak az egyéniségekben, temperamentumban, hanem művészi hitvallásban is s ennek folytán kialakul egy többféle nézeten, nevelési és művészi felfogáson alapuló egyveleg, melyet egységessé tenni az iskola vezetőségének feladata.

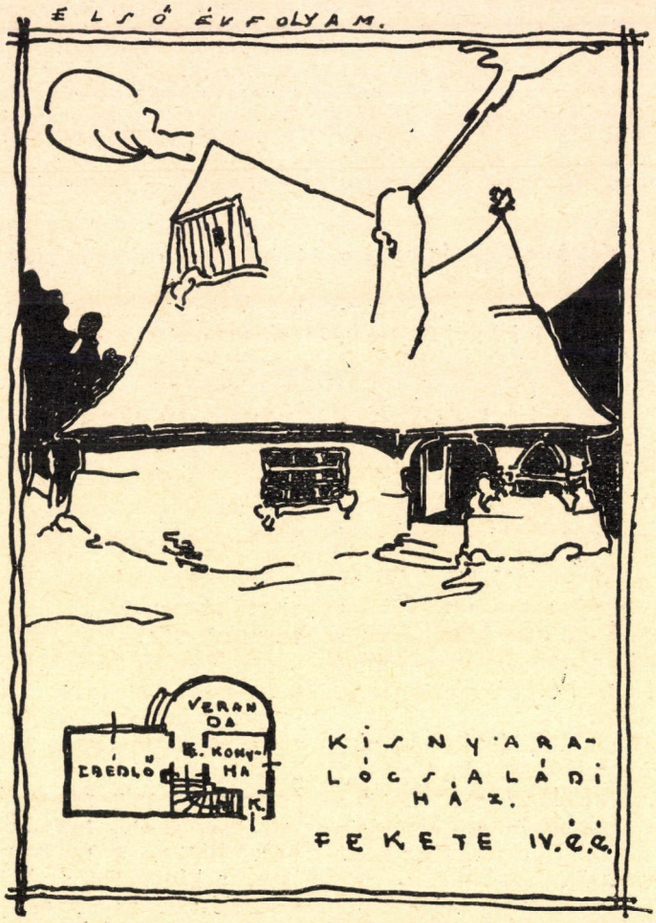
Az iskola vezetősége a különböző felfogások között áll és feladata az, hogy ezeket az elágazó nézeteket és felfogásokat egy közös nevezőre hozza s ezzel az oktatás egységességét, természetes rendjét és törvényszerűségét biztosítja.

Ez a csöndben folyó, sokszor háládatlan munka csak úgy járhat sikerrel, ha a vezetőség együtt tud érezni a különböző egyéniségek lelkivilágával. Tapintatos kézzel kell az ellentétes nézetek által előidézett érzékenységet és idegességet lecsillapítani, megnyugtatni és ha kell, az oktatás érdekében kihasználni.

Az Orsz. Magy. Kir. Iparművészeti Iskola egy félszázad óta folytatja kultúrmunkáját és minden tekintetben megtette kötelességét és meg is fogja tenni a jövőben is, bár a világszerte dúló súlyos gazdasági helyzet ránehezedik erre az intézetre is.

De nekünk — akik munkásai vagyunk ennek a kultúrának — ki kell tartanunk, mert kötelességünk ezt a kultúrát, amelyben élünk, melyből táplálkozunk s melynek alapján állunk és amely megnyilvánul minden alkotásban, — a palotától a kis lakóházig, a nagy freskótól a legegyszerűbb használati tárgyig, nemcsak fenntartani, hanem továbbvinni és fejleszteni, hogy utódaink ne legyenek kénytelenek alacsonyabb kultúrfokon állni, mint aminőn mi vagyunk.

HELBING FERENC

Az Orsz. Magy. Kir. Iparművészeti Iskola évvégi munkabemutató kiállításáról. Tanár: Torockai Wiegand Ede.

AZ ORSZ. MAGY. KIR. IPARMŰVÉSZETI ISKOLA MUNKABEMUTATÓ KIÁLLÍTÁSA

DR. JOHANN KOVÁCS: DIE AUSSTELLUNG DES ARBEITSERGEBNISSES DER KGL. UNGARISCHEN LANDESKUNSTGEWERBESCHULE. Die Ausstellung des Arbeitsergebnisses der Kgl. Ung. Landeskunstgewerbeschule bezweckte vor 50 Jahren noch die Geschmacksbildung des Publikums und das Erwecken des Interesses der Kunstfreunde und Kunsthandwerker; heute, nachdem diese Ziele schon erreicht sind, hört die Ausstellung auf, eine auslagenähnliche Vorführung zu sein. Rechenschaft abzulegen und das Gewissen zu prüfen — das sind die Zwecke, denen diese Austelluug jetzt dient. Sie bietet eine glänzende Gelegenheit, Vergleiche aufzustellen, methodische Prinzipien zu prüfen, die grossen Ergebnisse der Zusammenarbeit abzuwiegen, den inneren Wert von Lehrer und Schüler festzustellen, neue Talente zu entdecken und — für den Kunstfreund und den Laien — sich dem geheimnisvollen Mysterium der schöpferischen Arbeit zu nähern. Das ungarische Kunstgewerbe und jeder wahre Freund der jungen Kunstgewerblergeneration blickt mit aufrichtiger Freude dem Festtage entgegen, wo die in seinem sechsten Jahrzehnt stehende Kunstgewerbeschule das Beste der reichen Produktion der letzten Jahre wieder einmal in einer grossen öffentlichen Ausstellung dem Publikum zugänglich machen wird.

DR. JOHN KOVÁCS: THE REPRESENTATIVE EXHIBITION OF THE ROYAL HUNGARIAN ART CRAFTS. The yearly show of the Royal Hungarian School of Art Craft was originally an exhibition which aimed to improve the public's taste and the interest of collectors and friends of art. Today it is no longer so. It is a real test and examination in the month of harvest where comparisons are to be made and one can prove the methods and principals. This show has to prove the value of cooperation between teacher and pupil and the measure of the inner value of the same. There is plenty of opportunity for finding new clever artists and for bringing closer the misteries of creating to friends of art and the great public. Oour illustrations are showing a few of the exhibited pieces of art. All the Hungarian art craft is feeling proud looking at this exhibition where the nearly sixty years old school of artcraft is showing up again the values produced by the recent years new artist's generation.

Kerek ötven esztendeje, hogy a még ugyancsak gyerekcipőkben járó Iparművészeti Iskola első statutuma a két-két évenként rendezendő iskolai évvégi kiállítások, munkabemutatók keretében kívánta az iskola munkásságát a nyilvánosság elé vinni s ezáltal létjogosultságát igazolni. Ezen kívül a műiparosok, műértők és műbarátok érdeklődését is e munkabemutató kiállítások révén óhajtotta az ifjú iskola felé irányítani, a végzett növendékek elhelyezkedési lehetőségeit biztosítani s a nagyközönség ízlését fejleszteni.

Az első évvégi munkabemutató kiállítást az iskola szegényes tantermeiben maga az intézet alapítója, Trefort Ágoston kultuszminiszter is megszemlélte s úgy élőszóval, mint külön leiratban is teljes megelégedését fejezte ki a tanári kar buzgalmáért.

A második munkabemutató kiállítás ugyancsak az akkori kultuszminiszternek, Csáky Albin grófnak jelenlétében nyílt meg s úgy ez, mint az ezt évenként követő bemutatkozások hathatósan szolgálták a megindulásokor kitűzött célok valóraválását.

Az elmult félszázad eredményei beigazolták a magyar Iparművészeti Iskola művészkultúrai szerepének fontosságát, nemzetgazdasági szempontból való szükségességét, a nagyközönségre való ízlésfejlesztő hatását. Így érthető, ha az eredetileg meghatározott célok realizálásának bekövetkeztével — idővel — megváltozott az Iparművészeti Iskola évvégi munkabemutatóinak tartalma, célja, formája és jelentősége is.

Nem válogatott s a közönség finomult ízlésére számító „kirakati" anyag többé e kiállítások együttese, hanem tanárra és tanítványra nézve hathatós, tanulságos, igen komoly megnyilatkozás az aratás szent hónapjában, minden év júniusában.

Valóságos számonkérés és nagy lelkiismeretvizsgálás ma egy ily évvégi munkabemutató az anyagias vagy személyi szempontok teljes kikapcsolásával, ahol nem fényes kiállítási csarnokokban, hanem a szürke tantermekben és műhelyekben sorakoznak az aratás kepéi duzzadó és ösztövérebb kalászaikat is egyképen bemutatandó.

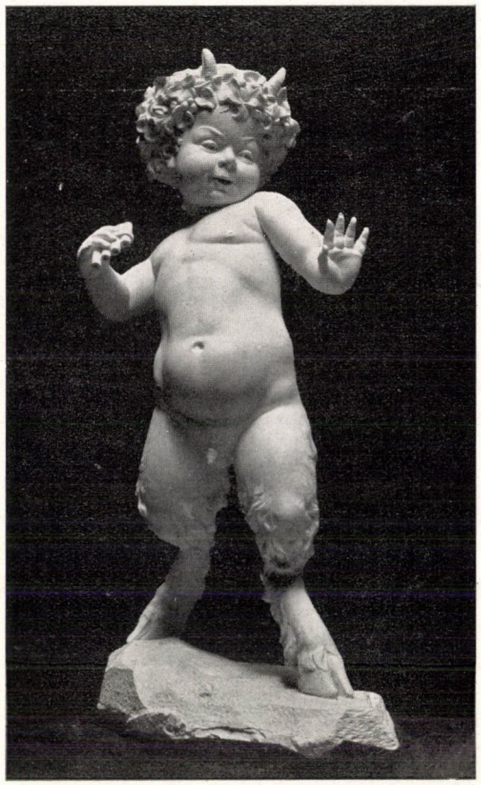
Mennyi eddig szinte észre sem vett arany csillog most elő, mily kiváló alkalom az összehasonlításra, a módszertani elvek tűzpróbájára, a különböző szakok munkáinak objektív értékelésére, az összedolgozás nagyszerű eredményeinek lemérésére, tanár és tanár belső értékének megállapítására, a tanítványok am-

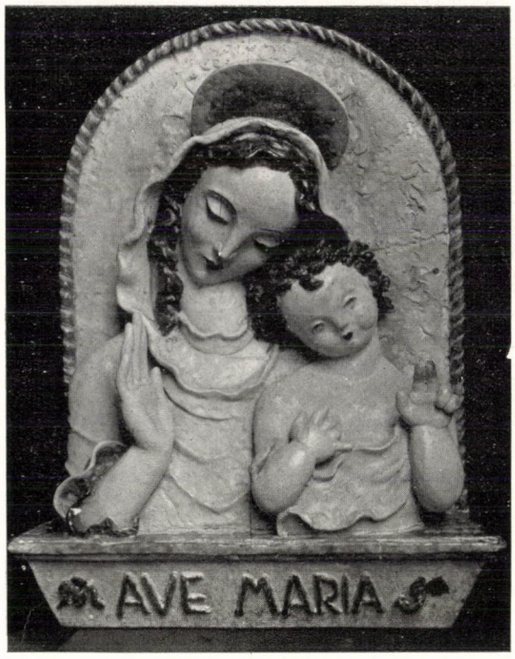

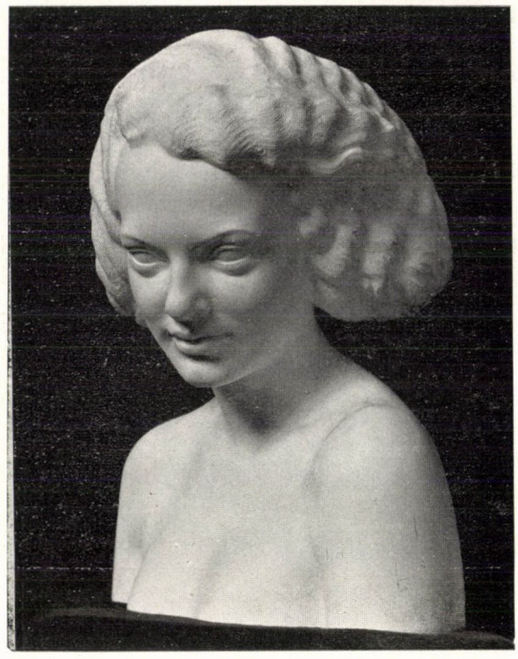

Az O. M. Kir. Iparművészeti Iskola évvégi munkabemutató kiállításáról. Üvegablakok terve. Készültek Haranghy Jenő tanár osztályán. — Ausstellung der Jahresarbeit der Kgl. Ung. Landeskunstgewerbeschule. Entwürfe für Glasfenster. Aus der Klasse Prof. E. Haranghy. — From the annual exhibition of the Royal Hungarian School of Arts and Crafts. Designs for painted windows. Made on the classes of Prof. E. Haranghy.

Az O. M. Kir. Iparművészeti Iskola évvégi munkabemutató kiállításáról.
Fent balra: Matyó madonna. Készült Lux Elek tanár osztályán. Fent jobbra: Faunszobor. Készült Mátrai Lajos tanár osztályán. Lent balra: Relief. Keramia. Készült Orbán Antal tanár osztályán. Lent jobbra: Mellszobor. Készült Simay Imre tanár osztályán. — Ausstellung der Jahresarbeit der Kgl. Ung. Landeskunstgewerbeschule. Oben links: „Matyó" Madonna. Aus der Klasse Prof. E. Lux. Oben rechts: Faun Statue. Aus der Klasse Prof. L. Mátrai. Unten links: Relief. Keramik. Aus der Klasse Prof. A. Orbán. Unten rechts: Büste. Aus der Klasse Prof. I. Simay. — From the annual exhibition of the Royal Hungarian School of Arts and Crafts. Above left: Madonna in „Matyó" style. Made on the classes of Prof. E. Lux. Right above: Faun. Made on the classes of Prof. L. Mátrai. Left below: Relief. Pottery. Made on the classes of Prof. A. Orbán. Right, below: Bust. Made on the classes of Prof. I. Simay.

Az O. M. Kir. Iparművészeti Iskola évvégi munkabemutató kiállításáról. Fent balra és jobbra: Plakáttervek. Készültek Helbing Ferenc tanár osztályán. Lent balra: cégtábla terve. Készült Sándor Béla tanár osztályán. Lent jobbra: Dekoratív térkitöltés. Készült Leszkovszky György tanár osztályán. — Ausstellung der Jahresarbeit der Kgl. Ung. Landeskunstgewerbeschule. Oben: Plakate. Arbeiten aus der Klasse Prof. F. Helbing. Unten links: Entwurf für ein Firmenschild. Aus der Klasse Prof. B. Sándor. Unten rechts: Raumausfüllende Dekoration. Aus der Klasse Prof. G. Leszkovszky. — From the annual exhibition of the Royal Hungarian School of Arts and Crafts. Right and left above: Poster designs. Made on the classes of Prof. F. Helbing. Left below: Shop board. Designed by the classes of Prof. B. Sándor. Right below: Decoration. Made on the classes of Prof. G. Leszkovszky.

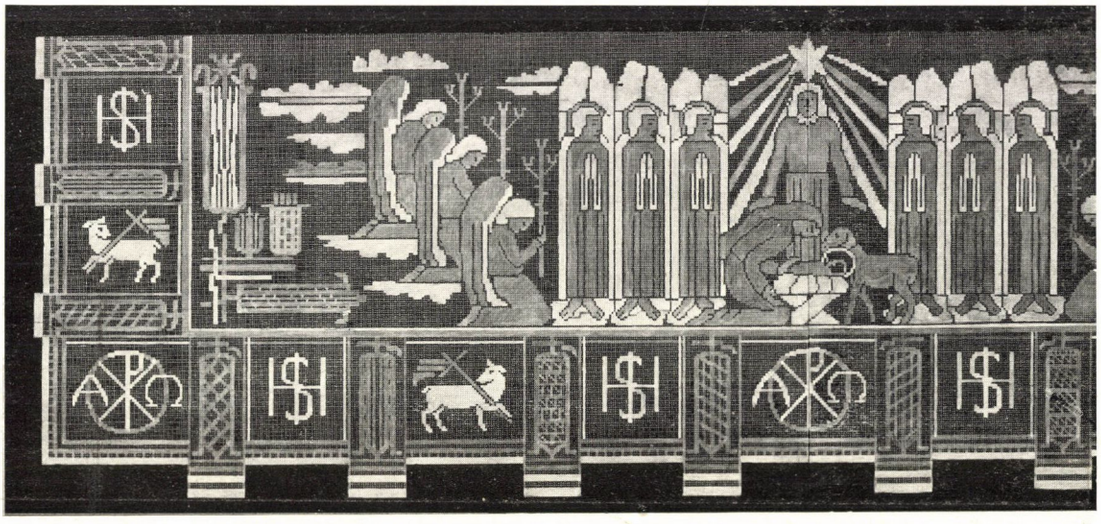

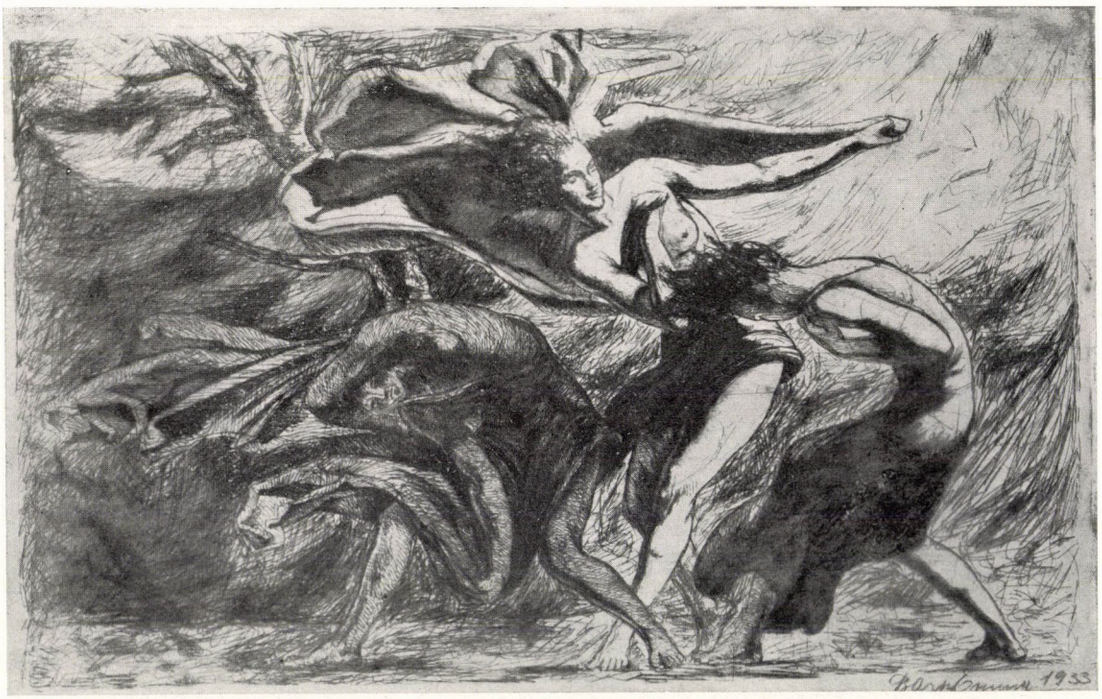

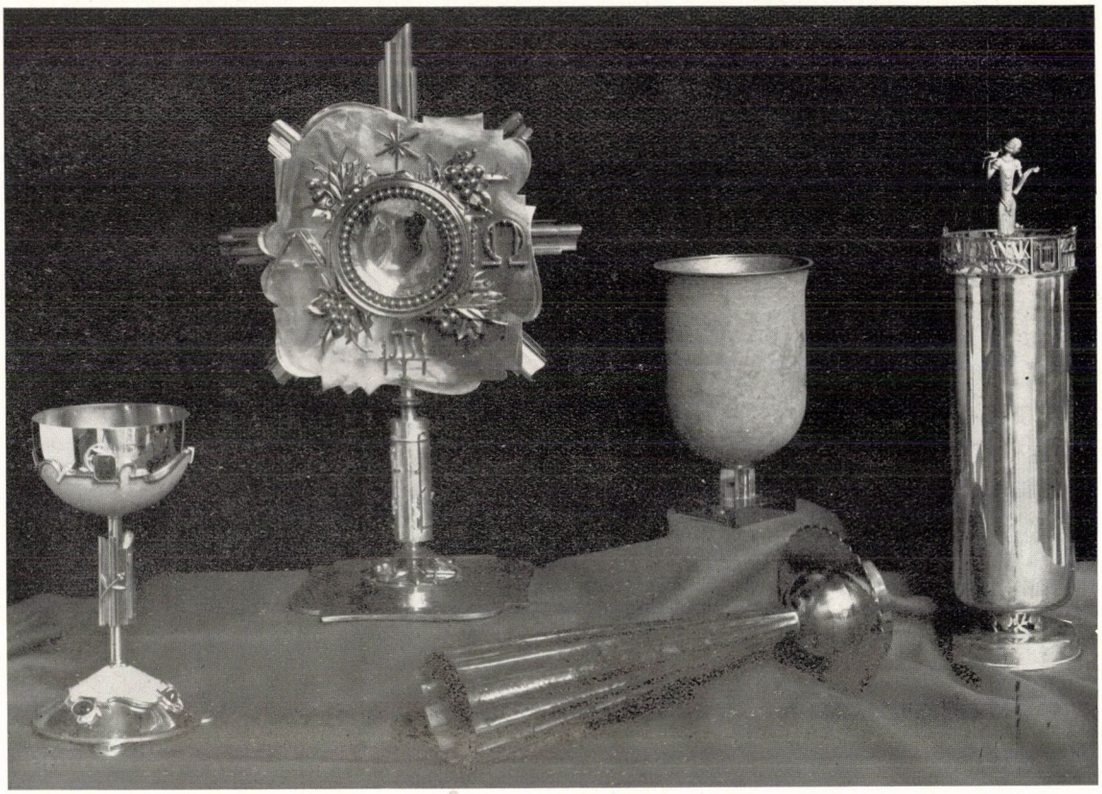
Az O. M. Kir. Iparművészeti Iskola évvégi munkabemutató kiállításáról.
Fent balra: Vázák. Készültek Orbán Antal tanár osztályán. Fent jobbra: Bronzszobor. Készült Lux Elek tanár osztályán. Lent: Férfiszobor. Készült Simay Imre tanár osztályán. — Ausstellung der Jahresarbeit der Kgl. Ung. Landeskunstgewerbeschule. Oben links: Vasen. Arbeiten der Klasse Prof. A. Orbán. Oben rechts: Bronze. Aus der Klasse Prof. E. Lux. Unten: Männerstatue. Aus der Klasse Prof. I. Simay. — From the annual exhibition of the Royal Hungarian School of Arts and Crafts. Left above: Vases. Made on the classes of Prof. A. Orbán. Right above: Bronze. Made on the classes of Prof. E. Lux. Below: Man's figure. Made on the classes of Prof. I. Simay.

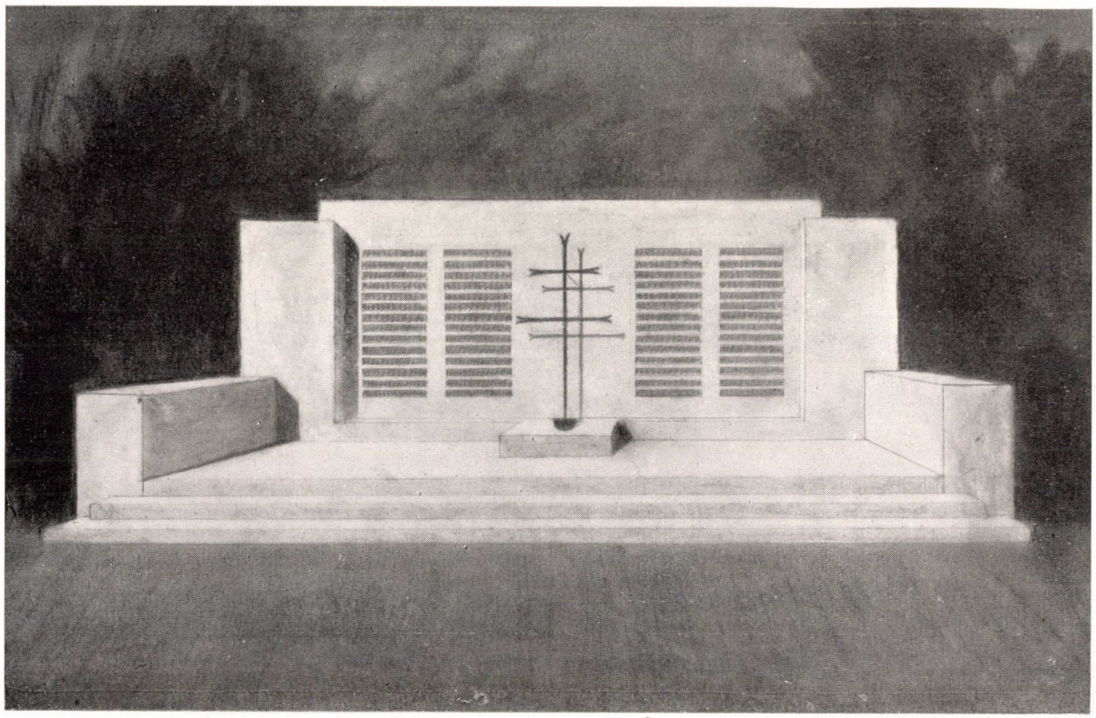

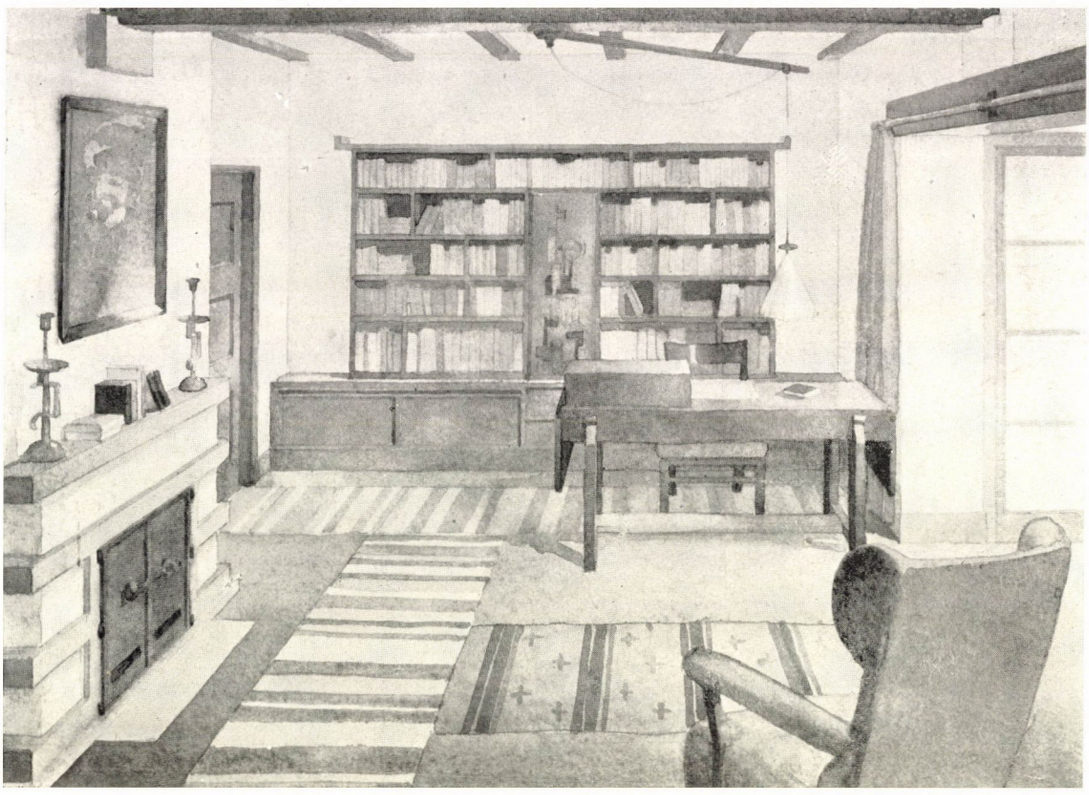
Az O. M. Kir. Iparművészeti Iskola évvégi munkabemutató kiállításáról.
Fent: Faliszőnyeg. Lent: Oltárterítő terve. Készültek Muhits Sándor tanár osztályán. — Ausstellung der Jahresarbeit der Kgl. Ung. Landeskunstgewerbeschule. Oben: Wandteppich. Unten: Entwurf für eine Altardecke. Arbeiten aus der Klasse Prof. S. Muhits. — From the annual exhibition of the Royal Hungarian School of Arts and Crafts. Above: Wall-carpet. Below: Altar-cloth. Designed by the classes of Prof. A. Muhits.

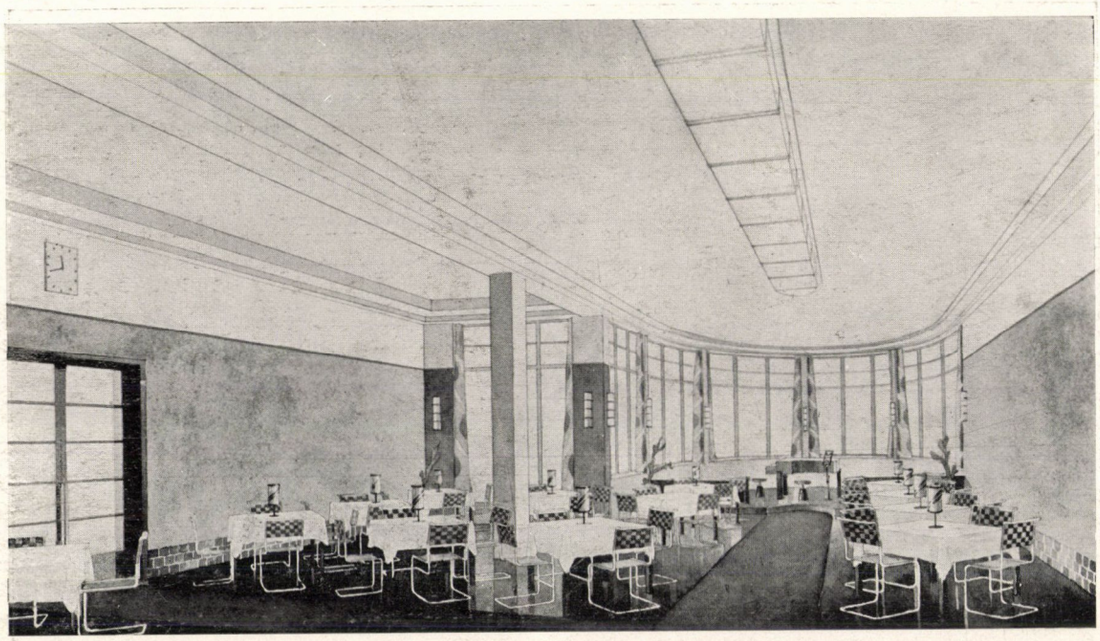

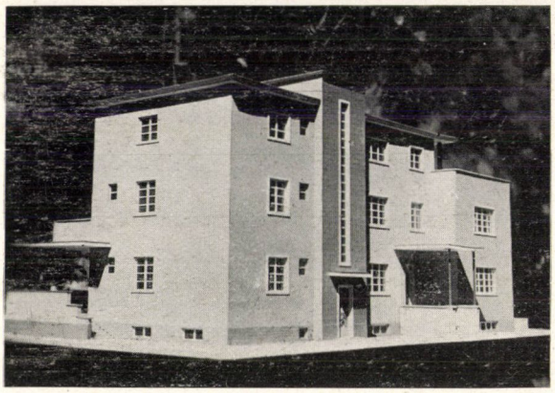
Az O. M. Kir. Iparművészeti Iskola évvégi munkabemutató kiállításáról. Fent: Rézkarc. Készült Stein János tanár osztályán. Lent: Az ötvösszakosztály munkái. Készültek Csajka István és Pál Lajos tanárok osztályán. — Ausstellung der Jahresarbeit der Kgl. Ung. Landeskunstgewerbeschule. Oben: Radierung. Aus der Klasse Prof. J. Stein. Unten: Arbeiten der Goldschmiedabteilung. Aus den Klassen der Professoren St. Csajka und L. Pál. — From the annual exhibition of the Royal Hungarian School of Arts and Crafts. Above: Etching. Designed by the classes of Prof. J. Stein. Below: Works of the jewellery classes. Made by the pupils of Prof. St. Csajka and L. Pál.

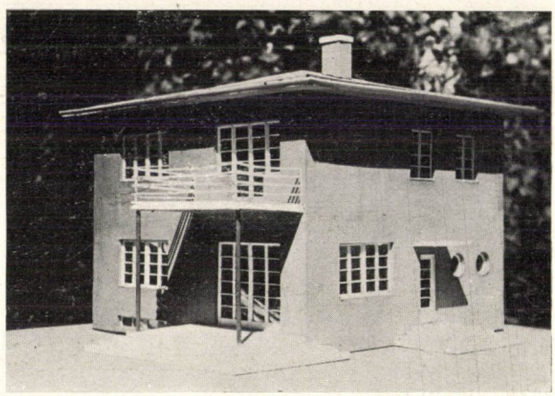

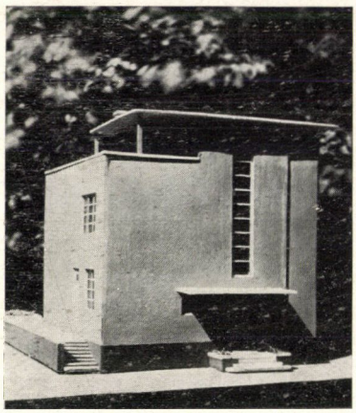

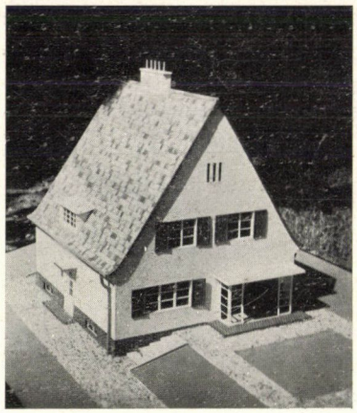
Az O. M. Kir. Iparművészeti Iskola évvégi munkabemutató kiállításáról.
Fent: Síremlék terve. Készült Weichinger Károly tanár osztályán. Lent: Uriszoba terve. Készült Kaesz Gyula tanár osztályán. — Ausstellung der Jahresarbeit der Kgl. Ung. Landeskunstgewerbeschule. Oben: Entwurf für ein Grabmal. Aus der Klasse Prof. K. Weichinger. Unten: Entwurf für ein Herrenzimmer. Aus der Klasse Prof. J. Kaesz. — From the annual exhibition of the Royal Hungarian School of Arts and Crafts. Above: Memorial. Designed by the classes of Prof. Ch. Weichinger. Below: Library. Designed by the classes of Prof. J. Kaesz.

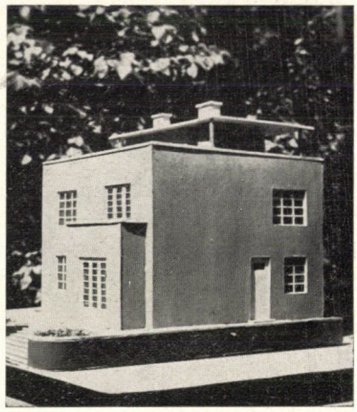

Az O. M. Kir. Iparművészeti Iskola évvégi munkabemutató kiállításáról.
Fent: Étterem terve. Készült Szablya Frischauf Ferenc tanár osztályán. Középen balra: Építőművész háza. Készült az Iskola évvégi képesítő pályázatára. Középen jobbra: Családiház modellje. Lent: Családiházak modelljei. Készültek Györgyi Dénes tanár osztályán. — Ausstellung der Jahresarbeit der Kgl. Ung. Landeskunstgewerbeschule. Oben: Entwurf für einen Speisesaal. Aus der Klasse Prof. F. Szablya Frischauf. In der Mitte links: Haus eines Architecten. Rechts: Modell für ein Familienhaus. Unten: Modelle für Familienhäuser. Aus der Klasse Prof. D. Györgyi. — From the annual exhibition of the Royal Hungarian School of Arts and Crafts. Above: Restaurant design. Made in the classes of Prof. F. Szablya Frischauf. In the middle left: Architect's house. Right: Model of a family home. Below: Models of family homes. Made by the classes of Prof. D. Györgyi.

bíciójának nemes istápolására, műértőknek és műbarátoknak az alkotás titkaihoz való közellépésre, új tehetségek kiemelésére stb., stb.

Mindez nagy keretekben, gazdag tartalommal igazolódott be az Iparművészeti Iskola ez évi munkabemutatóján is, amelynek egyes objektumairól beszélnek a képek ; de igazi levegőjét, szellemét, szerkezetét és kihatásait az illusztrációk csak sejtetni tudják.

Ami az Iskola szervezeti szabályzataiban mint szövegbe öntött néma „módszertan" van lefektetve, a munkabemutatón életté lesz s magunk is átérezzük, átéljük az iskolába belépő új növendék első próbálkozásait, majd megértjük örömét, amint a természet utáni rajz és festés révén lassanként beletanul az iparművészet kifejező nyelvébe Kacziány Aladár és Ramold Lajos tanárok kipróbált vezetésével. Erre épül föl Leszkovszky György rendkívül színes s a magyar föld eredeti szépségeiből merítő ékítményes tervezése s betetőzi a legkultúráltabb és legösszetettebb rajzbeli készség megszerzése Leszkovszky György, Stein János és Simay Imre kiváló kézvezetése mellett az emberrajzzal. Ugyanezzel halad párhuzamosan Haranghy Jenő irányításával az állatrajzolás fontos studiuma sok részletével és bámulatos precizitásával.

A munkabemutató meggyőzően igazolja, hogy így és csakis így jut a növendék azon formáló eszközök birtokába, amelyekkel gondolatait, mint alkotó művész, kifejezheti, megtestesítheti, színekbe öltöztetheti s anyagban műremekké alakíthatja ki.

Ily előtanulmányok (s az általános művészképzést szolgáló sok más studium) teszik a növendéket alkalmassá a beható elméleti és gyakorlati szakoktatásra.

Az idei munkabemutatón az egyes szakosztályok valamennyien a kor új, de minden túlzástól ment művészi hitvallását tükrözték ; emellett a soha divattalanná nem váló nemes klasszikus irányt is művelték.

Szűk a tér, hogy képekben, szövegben bemutassuk a hét szakosztály munkáit, amelyek fényesen tanuskodnak arról, hogy az ú. n. „papirostervezők" nevelése már rég a multé s „a műhelyen át a művészetig" parancsoló elv immár a kiképzés egész vonalán. Elég rámutatnunk Kaesz Gyula bútortervező és lakásberendező szakosztályának az élettel szoros kapcsolatban álló jól megtervezett és kivitelezett munkáira; Weichinger Károly preciz szerkezettani és stílus tanulmányaira ; Györgyi Dénes építőművészeti komoly oktatói tevékenységére s Szablya Frischauf Ferenc praktikus megoldású belső kiképzéseinek számos sikerült objektumára.

A díszítő festészetet Sándor Béla és Haranghy Jenő tanítványai képviselik oly meglepően tökéletes megoldásokkal, amelyekben a kompozició sokrétűsége s a kivitel kitűnősége együtt jelenik meg.

A mindig újat és ötleteset kívánó grafika e művészeti ágazat egész körét, kezdve a legegyszerűbb kis záródísztől a legmagasabb igényű tervezésekig s a legtökéletesebb sokszorosítási eljárásokig, száz és száz változatban mutatja be Helbing Ferencnek, a magyar grafika eme jeles mesterének vezetésével.

A keramika, Orbán Antal szakosztálya, sok új formával és technikai újítással lepett meg az idén s főleg színekben lett gazdagabbá.

Csajka István és Pál Lajos az ötvös szakosztályban végeztek oly munkát, amely ezúttal is dícséretére vált az Iskolának és tanítványaiknak egyaránt.

A díszítő szobrászaton Mátrai Lajos, Lux Elek és Simay Imre lelkessége és tudása kőben, fában, bronzban kitűnően illusztrálja, mit ojtottak át tanítványaikba.

A textilművészeti szak az idén ismét Muhits Sándor vezetésével működött s a textiltervezés és technikai bravurok gazdag változatait mutatta be.

Az idén szerepeltek először Weichinger Károly tanítványai rendkívül színes és kultúrált színpadi tudással megtervezett és megmintázott színpadmakettekkel. Ugyancsak most nyílt bővebb alkalom Torockai Wiegand Ede magyar építőstílusának bemutatására, ezúttal Erdély családi házainak és középületeinek hangulatos, újszerű terveit mutatván be.

Reményi József tanítványai a plakettervezés s kivitelezés terén igazolták jelességüket.

Mindent összevetve, az Iparművészeti Iskola évvégi bemutatója ismét újabb emelkedést mutat a három év előtti jubiláris kiállítás meglepően nagy, de megérdemelt sikerei után. Ha pedig bepillantást nyerhetnénk az Iskola számadási könyveibe, nem kis csodálattal kérdeznők, hogy miképen volt lehetséges olyanannyira megfogyatkozott anyagi eszközökkel annyi szellemi értéket kitermelni?! És mégis, minden reménység megvan reá, hogy az Iparművészeti Iskola legközelebb ismét a nagy nyilvánosság elé fogja tárni legújabb termésének színes gyüjteményét nagyobb kiállítás keretében. Őszinte örömmel néz a magyar iparművészet s az ifjú iparművésznemzedék minden igaz barátja ez ünnep elé !

DR. KOVÁCS JÁNOS

TÁRSULATUNK A NÉPMŰVÉSZET ÉS HÁZIIPAR FELLENDÍTÉSÉÉRT

DR. PAUL NÁDAI: UNSER VEREIN FÜR DIE FÖRDERUNG DER VOLKSKUNST UND DER HAUSINDUSTRIE. Die Tätigkeit des Ungarischen Kunstgewerbevereins erfuhr vor einigen Monaten eine wichtige Erweiterung: es wird jetzt auf eine angemessene Pflege und Förderung der Volkskunst und der Hausindustrie ein grosses Gewicht gelegt. Das neue Gebiet der Vereinstätigkeit kommt äusserlich darin zum Ausdruck, dass die Amtsräume zu ständigen Mustersälen umgewandelt wurden. Die jetzt eröffnete Ausstellung für Volkskunst und Hausindustrie bot den Budapest besuchenden Ausländern und den Exporteuren viel Interessantes. Mit der Teilnahme an der Ausstellung in Bari wurde der erste Schritt zur Einführung der Produkte der ungarischen Volkskunst und Hausindustrie in den Welthandel getan. Demselben Zweck wird eine Wandersammlung — die erste in ihrer Art — dienen, die es dem Publikum der grossen Städte des Auslandes ermöglichen wird, die eigenartigen und dabei auch billigen Dekorationsgegenstände zu geniessen bzw. zu erwerben.

DR. PAUL NÁDAI: OUR SOCIETY FOR PEASANT ART AND HOME INDUSTRY. The activities of the Hungarian art-craft society have been recently considerable extended taking up the subjects of peasant art and home industry. To show up this new idea even in extern features the societys offices became permanent exhibitions rooms. The new peasant art and home industry exhibition at Budapest offers great and interesting staff to the foreign purchasers and public. The world trade was getting interested in these products getting them known at the Bari exhibition. To increase this interest a moving collection will be instituted which will visit many of the cities abroad and make the public of those know these special and unexpensive ornaments.

Nemcsak folyóiratunk közleményeiből, de a napisajtó cikkeiből is tudomást szerzett az egész ország közönsége arról a hatalmas lendülettel megindított munkáról, melyet az Iparművészeti Társulat folytat a népművészet és háziipar korszerű ujjászervezése érdekében. Ez a gazdaságilag és művészetileg egyaránt nagyfontosságú célkitűzés, melyet dr. Fabinyi Tihamér m. kir. kereskedelemügyi miniszter lelkes szeretettel támogat, ma már megfelelő eredményekre is hivatkozhat s alkalmas arra, hogy az Iparművészeti Társulatot eddigi ízlésirányító szerepe mellett egészen új feladatok gazdasági megvalósítására is alkalmassá tegye. Ezekről a törekvésekről és eddig elért eredményeiről akarunk a jelen sorokban tárgyilagos és összefoglaló képet adni.

A társulat mintatermei.

Alig pár hét alatt a társulat Andrássy úti helyiségei előnyös változáson estek át, melyek már külsőleg is kifejezésre juttatják az ott folyó serény életet. A csendes időszaki kiállítások céljaira szolgáló és csak olykor látogatott termek belekapcsolódtak az új munkába: irodák, bemutató szobák, mintatermek lettek, amelyekben eleven élet hirdeti, hogy a magyar iparművészet és háziipar munkája exportképes. A régi kiállító helyiségek ízléses helyreállításával, egyszerű, de magyaros faldíszeinek hangsúlyozásával már a belépő is megérzi, hogy a hazai ipar- és népművészet légkörébe került. Az egymás mellett felsorakozó vitrinákban pedig legjobb iparművészeti tervezőink és háziipari telepeink válogatott munkái kínálják szépségeiket a szemnek. Az időközi kiállításból állandó jellegű mintatermek sora lett, amelyekben épp úgy megtalálja az őt érdeklő holmit az amatőr, mint a külföldről jövő, vagy hazai vásárló. Valóságos mesterműt volt ezt az Andrássy úti és udvari szárnyakból összevont sok helyiséget úgyszólván filléres költségekkel a kettős cél szolgálatába állítani: egyidejűleg a társulati ügyvezetés és az iparművészeti értekezletek hivatalaivá tenni s ugyanakkor a kiviteli és kiállítási feladatok lebonyolítását is lehetővé tenni. A változás a magyar iparművészet minden barátját örömmel fogja eltölteni.

Mintaraktár.

A kereskedelemügyi minisztérium illetékes szakosztályai már jelenleg is a népművészet iránt mutatkozó külföldi érdeklődést rendszerint a társulat felé irányítják. Így tehát a mintatermekben elhelyezett áruknak különösen fontos szerepük van az export szempontjából. A mintaraktárakban az áruk elhelyezése kétféle módon történik, egyrészt vitrinákban, másrészt fényképek által, melyek főleg a nagyobb, nehezebben elhelyezhető tárgyakról bútorokról adnak felvilágosítást. Minden tárgyhoz, mely a mintaraktárban bemutatásra kerül, kétféle árat tartozik a beküldő mellékelni: egyet a kicsiny-

beni s egyet a nagybani eladás esetére. Maga a társulat közvetítői jutalékot számít az eladott tárgyakért, de az el nem adott tárgyak tulajdonosai a postai, illetve fuvarköltségeken felül semmiféle külön jutalékot sem fizetnek. Természetes azonban, hogy a művészi színvonal érdekében a mintaraktárba beküldött tárgyakat is csak előzetes bírálat után fogadják el.

Vándorgyüjtemény.

A most megindult akciónak egyik jelentős és főleg jellemző adata, hogy a M. K. Külkereskedelmi Hivatal a rendelkezésre álló anyagból egy „népművészeti és háziipari vándorgyüjtemény"-t válogatott össze s vásárolt meg. Jó minőség, szép forma, versenyképes ár! — ezt a három feltételt tűzték ki illetékes köreink, mikor a magyar külkereskedelem kiviteli cikkei közé beiktatták a háziipari termékeket is. Tudvalevő, hogy az Iparművészeti Társulat e feltételek teljesítését és az árúk márkázását vállalta, de egyúttal arra is komoly tekintettel lesz, hogy a külföldön e szigorú feltételek mellett termelt árúknak elhelyezési lehetőségét mindenképen elősegítse. Az a vándorgyüjtemény, melyről fentebb szóltunk, már ezt a célt szolgálja. A társulat életében többször szerepeltek a multban gyönyörködtető és tanító célzatú vándorgyüjtemények, de ezúttal először jelenik meg egy üzleti és propaganda célokat szolgáló vándorgyüjtemény. Hihetőleg a külföldi városokban, kisebb kiállításokon és vásárokon erős érdeklődést fog kelteni a színes és szép darabokból nagy körültekintéssel összeszedett kollekció. A M. K. Külkereskedelmi Hivatal ennek az első vándorgyüjteménynek céljaira több mint 4000 P-ért vett mintadarabokat.

Levantei vásár Bariban.

Irányadó körökben több ízben hangsúlyozták, hogy a magyar iparművészet és háziipar külföldi elhelyezésének megkönnyítésére — de kultúrális okokból is — a jövőben minden nagyobb vásáron önálló elhelyezkedést biztosítanak a magyar művészi ipar termékeinek. A lebonyolítást a M. K. Külkereskedelmi Hivatal fogja végezni, de mindig az Iparművészeti Társulattal karöltve. Ez az utóbbi testület nemcsak a megfelelő anyag kiválogatásáról fog gondoskodni, hanem annak a területnek ízléses installációjáról is, amely területen a mi munkáinkat kiállítják. Így a szeptemberi levantei vásáron, az olaszországi Bariban már az új külkereskedelmi törekvéseknek megfelelően szerepelt a magyar iparművészet és háziipar. Ezuttal Urbányi Vilmos építő-iparművész gondoskodott a kiállítás megfelelő szerkezeti munkáinak tervezéséről, míg a díszítő-festmények Haranghy Jenő artisztikus munkái. A kiállítást ismertető díszes albumokat Tancsik Mihály készítette. A legutolsó szögig gondosan előkészített itthoni tervek alapján azután a helyszínén pár nap alatt megvalósult a nagyon célszerű, magyaros hangsúlyú vásári helyiség, hirdetve nemcsak a mi népies szellemű munkáink színörömeit, hanem azt is, hogy kevés pénzen, ötletes egyszerűséggel miként lehet keretet teremteni munkánk számára. Ez a kiállítás is a M. K. Külkereskedelmi Hivatal anyagi támogatásával született meg, amelynek elnök-kormánybiztosa Winckhler István, lelkes munkatársaival, Tóth B. László val és Radnóthy Istvánnal már eddig is nagy és eredményes munkát fejtett ki a magyar iparművészet és kereskedelem összekapcsolása és támogatása érdekében.

Nyári kiállítás a Technológián.

Idegenek járása, autocarok érkezése, cserkészek világraszóló táborozása tette az idei nyarat az idegenforgalom jelentős eseményévé. A nagy várakozások között a nemzeti öntudat hatalmas dobbanása volt az a sok szemnek való gyönyörűség, amelyet a népi szépségek kínáltak az idegeneknek. Itt a gyöngyösbokrétás, csillogóan kedves falusi leányseregek, ott a Szent István-napi ünneplőbe öltözött kedves atyafiak. S mindezek mellett a mi kiállításunk a Technológián, mely első örömhangja volt a kifelé törekvő magyar népművészeti és háziipari munkának. Valóságos tárháza annak a színes, tüzes és magában bízó munkának, melyet a nehéz sorban folytat egyaránt a városi tervezők hada és a falusi kisipari és háziipari munkások szorgos keze. Egyik teremben üvegtárlók, telve ismert iparművészeink és kerámiai műhelyeink termékeivel. A másikban, a nagyteremben, a magyar népi munka ritmusa. Szövőszék, esztergapad, festőasztal, közbül pedig a sok-sok hímzett, szőtt, varrott, vert, égetett és ezerfélekép díszített parasztos holmi. Árúk tömege, de a javából való. Már aki a kapun belépett, érezte az ünnepi áhitatot, a vendégvárók csinosító kedvét. Valamit abból a réti illatból, kiskertek virágos színeiből, ami örök parfőm gyanánt lebeg a mi naiv ipari alkotásaink felett. Pompás ötlet volt: a dolgozó kezeket, a forgó szerszámokat és a nagyszerű színes árútömeget egy eleven színpaddá összefogni, amelyet legjobb kiállító-szcenikusaink rendeztek el.

És sikere nagyon számottevő volt. Nemcsak az erkölcsi, az anyagi eredmény is. Az idegenforgalmi „tolmácsok", vezetők pedig alig győzték szállítani a magyar népiparért lelkesedő külföldieket. Mindenki emlékeket akart hazavinni: a cserkészfiúk csencs-alapon, de az angolok jó, becsületes valutáért. Egy holland-csoport nagyobb tömegben vásárolta a textiliákat kereskedelmi célból. A technológiai kiállítás nemcsak a rendezőinek volt hasznos próba, de a résztvevők számára is értékes tanulságokat hozott.

DR. NÁDAI PÁL

•KRÓNIKA•

JUHÁSZ KÁLMÁN. Azoknak az iparművészeknek sorában, akik Párizsban szereznek dicsőséget a magyar névnek, ott szerepel Juhász Kálmán. Tevékenysége a grafika területére esik, a szó legtágabb értelmében. Ez azt jelenti, hogy a könyvfedéltől és a csomagolódoboztól a színpadi dekorációig mindent csinál, amivel a díszítőfantázia kelendővé teheti a portékát. Mert abban a mai francia élet felette hasonlít a mult századi angolhoz, hogy az iparművészet friss lendítőerejét mindenféle kereskedelmi, irodalmi és szórakoztatási célnak szívesen állítja szolgálatába. Juhász Kálmán is szerelmese a színes ceruzának, vízfestéknek, guache-nak s minden eszköznek, amellyel ragyogó felületet, villanó hátteret lehet adni a dolgoknak. Művészi látása talán nem a legutolsó stílusirányokkal vág össze, de elegáns és színekben gazdag. A francia díszítőművészet még ma is szívesen hódol annak a raffinált, szlávos, kicsit bizánci aranyfürdőben fürösztött ízlésnek, melynek legnagyobb mestere Bakst volt. Juhász Kálmán figurinjei, táncosnő-kosztümjei, színpadi díszletei is sokszor idézik emlékünkbe a keleti színöröm és a nyugati kifinomultság egykori találkozását. A franciák talán azt is kiolvasták belőle, hogy a magyar népművészet talajából különös nedvek, a magyar égbolt alól különös párák áramlanak a levegőbe. Az kétségtelen, hogy a síkdíszítő művészetbe, melyet Juhász művei tárnak elénk, egy romantikus világ képzelete is belejátszik, de természetesen a könyv, a színpad, a lemezpapíros, a selyemszövet anyagának megfelelő áttételben. — Juhász Kálmán még fiatalember. 1899-ben született Aradon és a háború elején került az Iparművészeti Iskolába, melynek díszítőfestészeti osztályán különös szeretettel foglalkozott a keleti stílusok és a keletázsiai díszítőmódszerek kifejező formáival. Csaknem hét esztendőt töltött itt aprólékos munkába merülve, mely egyaránt kiterjedt a festészeti és plasztikai eljárások minden ágára. Az itt eltöltött évek sokszor nagytürelmű munkájának eredményeire ma is hálásan gondol a művész, aki első pesti kiállítási sikerei után pontosan tíz évvel ezelőtt költözött ki Párizsba. Úgyszólván teljesen újra kellett elkezdenie az életet s a Párizsba került magyar művészek módjára egyszerű ipari tevékenységgel keresnie mindennapi kenyerét. Az asztalosműhelyből, melynek részére finom intarzia-munkákat készített, hajlamait követve egy színházi díszleteket tervező studióba lépett át, a Mellano de Cassina céghez, ahol azután szabad szárnyakra bocsájthatta a fantasztikus és pittoreszk jelenetek felé röppenő képzeletét. Ennek leghálásabb működési területe az 1931. évi gyarmati kiállítás volt, amelynek sajtópropagandájában, plakátjain, pagodáiban és erotikus mulatságain valóságos örömujjongást váltanak ki Juhász alkotásai. A nagy színházi vállalatok éppen úgy sietnek őt díszletterveik részére megnyerni, mint a vidám karneválok, utcai felvonulások rendezői. Ezek a „féeries"-k, ezek a riviérai, nizzai, párizsi színorgiák igazi öröm-mesterré teszik Juhászt, akinek rendező és stílusteremtő keze visszavarázsol valamit a régi velencei ünnepek tiziani hangulatából. De pihenő óráiban a csendesebb és tartósabb festősikereknek is szívesen áldoz, mert a szalónok, köztük a Société des Artistes Indépendants tárlatai is szívesen mutatják be képeit. E mellett plaketteket is készít s ezek egyikének, a többszázéves magyar-francia kultúrkapcsolatot jelképező reliefnek a legjobb amatőrök körében volt nagy sikere. A művésznek ezzel a magyaros, finomságokban bővelkedő alkotásával egész a Sorbonne rektorátusáig sikerült felkeltenie az érdeklődést az elhagyatott magyar sors iránt. Juhász fejlődése, azt mutatja, hogy művészete a megrendült, szinte gyermekes lélek víziós hangulataiban él. Dr. N. P.

KISS ERZSI iparművésznő, társulatunk tagja a Budapesti Könyvkötők, Bőrdíszművesek és Rokonszakmák Ipartestületének kiállítása alkalmából aranyérmet nyert.

Egy munkás életnek komoly, művészi törekvéseknek, az anyaggal való bánni tudásnak méltó jutalma ez a kitüntetés, amely annyi kiváló mester közül is kiemelte Kiss Erzsi magas fokon álló művészi és ipari képességeit és szakmabeli tudását.

Őszinte örömmel üdvözöljük őt ez alkalomból s úgy hisszük, hogy ez a kitüntetés mindazok között, akik őt és műveit ismerik, szintén osztatlan örömet fog kelteni.

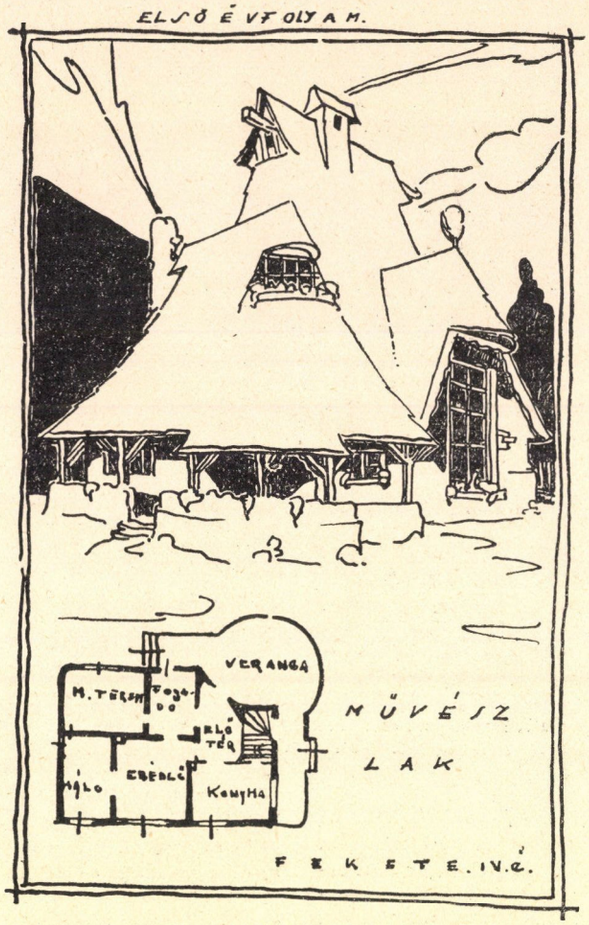
VEIT STOSS. A politikába merült Németország szinte teljesen elfeledkezett arról, hogy az idén van négyszáz éve a legnagyobb képfaragók egyike halálának. Pedig kevés, igen kevés hasonló értékű szelleme volt a városi kultúra hajnalhasadása óta a német alkotómunkának, telve annyi formaakarattal, átszellemült szépséggel, mint az ő oltárai. Ezek a faragások, hány meg hány országra voltak termékenyítő hatással — köztük a mi híres felvidéki szárnyasoltárainkra is — és épp oly harsányan hirdetik a sajátos német formákat, mint akár Dürer, vagy Beethoven alkotásai. A szerencsétlen sorsú művész folyton hányódott szülővárosa: Nürnberg és a lengyel Krakkó között, Anyagi zűrzavarok miatt még valódi szégyenbélyeget is sütöttek az arcára — a szó tüzes-vasas értelmében —. Mégis a legcsodálatosabb vallásos bensőségnek, szelídségnek és nyugalomnak szentjeit hagyta az utókorra. Az Innsbruckban levő híres Miksa császár síremlék legméltóbb hirdetője nemcsak művészetének, de egyéni életsorsának is, mely annyi ország közt s annyi fejedelem kegye közt hányódva a legmagasabbrendű formákban kereste a lelki megnyugvást.
N. P.

ŐS-PERU. Párizsban csak nemrég nyílt meg az ottani etnográfiai múzeumban egy külön perui osztály, az inka-kincsek bemutatására. S körülbelül ezzel egyidőben a müncheni néprajzi múzeum is rengeteg perui tárgyat mutat be egy két évvel ezelőtti expedició munkájának eredménye gyanánt. A müncheni kiállítási anyag még régebbi kultúrkörökre utal, a perui Nazka- és Morro-korszakra, amelyből egy egész fejedelmi sírt sikerült feltárni. De ezenkívül rengeteg kőedény, agyagtárgy, tollból készült

ruha, csipkefátyol is szerepel, melyek meglepően jó állapotban kerültek napfényre a Doering múzeumigazgató által vezetett ásatásokból.

LOOS ADOLF. Egy kesernyés ember hányt-vetett művészélete ért véget a bécsi Loos Adolf halálával. Joggal hivatkozott arra, hogy a most divatossá vált purista építészetnek volt úttörője már a századforduló idején, mikor Otto Wagner és Josef Hoffmann a szecesszióban a vonalak dekoratív diadalát ünnepelték. Loos valami apostoli hittel és kérlelhetetlen gúnnyal szegződött szembe minden „kedélyes", otthonos, nyugalmas iparművészettel. Szinte börtönszerű szobáiban elsősorban a struktív gondolat érvényesült, valami programmszerű ridegséggel. A biedermeierkedő s polgári luxust fejlesztő Bécsben senki sem vette őt komolyan és legfeljebb gúnyos írásain, szállóigékké vált mondásain mulattak. Rövid ideig Párizsban élt önkéntes emigrációban, de pár évvel ezelőtt újra Bécsben kezdett el dolgozni. Egyik legutolsó alkotása a bécsi Werkbund-Siedlung családi lakóházai közt látható. Embergyűlölete — melyet nagyothallása is fokozott — megakadályozta, hogy az új építő irány, amelynek szenvedélyes előharcosa volt, igazi érdeme szerint méltassa az öreg építészt.

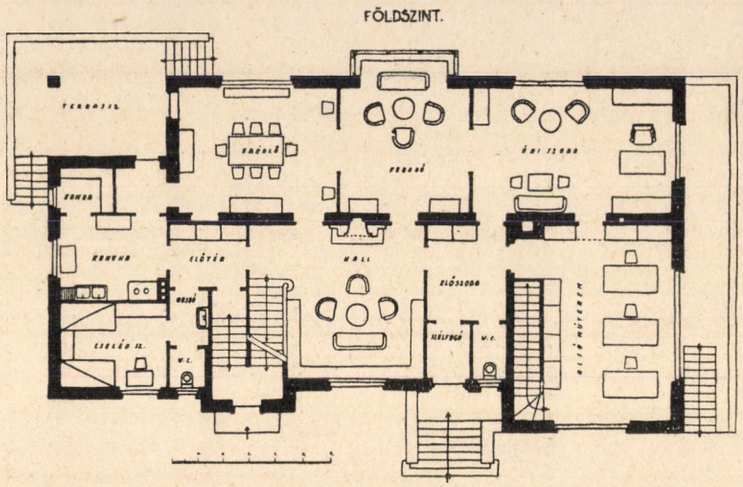
N.

Az Orsz. M. Kir. Iparművészeti Iskola évvégi munkabemutató kiállításáról. Tanár: Torockai Wiegand Ede.

A LÁRMA ELLEN. Az egész világon csaknem egyidejűleg megindult a harc az utcai, a közlekedési és a házi zaj leküzdésére. E küzdelemben mi magyarok sem akarunk elmaradni. Nálunk is megalakult már az erre alkalmas liga, sőt a főkapitányi rendeletekkel egyidőben már nyomtatott füzet is jelent meg, mely a zaj ellen folyó világküzdelmet igen okosan ismerteti. („Az utcai zaj a nagyvárosokban". Különlenyomat a Városi Szemle 19-ik évfolyamából. Székesfővárosi Házinyomda.) Fel kell tehát készülniök építészeinknek és lakástervezőinknek is, hogy amint a napfényes és levegős lakásért, ugyanúgy a jövő városainak csendesebb lakásáért is síkra szálljanak. Természetes, hogy ebben a tekintetben a jövendő városépítészet tehet majd legtöbbet feldúlt idegeink lecsillapítására, hogyha a lakónegyedeket a város megfelelő övezeteiben, zajtól, gyáraktól és örökké tülkölő, csengető közlekedő-eszközöktől megfelelő távolságra helyezi el. Addig is azonban a lakások helyes elosztásával, alaprajzi figyelmességgel sokat javíthat az eszes építész is a helyzeten. Amint a fentemlített füzetben helyesen fejti ki dr. Möller Károly: a műszaki tudomány mai állása már megengedi, hogy bármilyen zavaró hang ellen védekezzünk. Fel is sorolja a védekezés módjait. Az épületek tervezésénél a zajosabb helyiségeket úgy rendezzük el, hogy ne érintkezzenek a lakóknak, vagy szomszédoknak nyugalmat igénylő helyiségeivel. Figyelni kell arra, hogy lármás helyiségek ajtói ne nyiljanak közvetlenül folyosóra, vagy lépcsőházra, másrészt a léghangok útja el legyen zárva jól záró ajtókkal, vagy legalább meg legyen nehezítve légcsatornákba beépített szigetelőlemezekkel. Fontos azonkívül az ajtóhézagok, szintúgy az ajtótok és fal közötti hézagok kellő tömítése, enélkül a párnázott ajtók hatástalanok. Amerikában — mondja a cikk írója — nem is látni a hivatalokban párnázott ajtókat. Hanem többrétegű, igen súlyos ajtókat alkalmaznak körülmenő gumitömítéssel. Ami már most a tulajdonképeni lakásberendező feladatait illeti, erre nézve az iparművészet tapasztalataiból kell leszűrni a megszívlelni valókat. A hálószobákat kímélni kell a rádió közelségétől, a mulatságok esetleges zajától. Gyermekszobák ajtait lemezekkel és gumiréteggel lehet a lárma behatolása ellen bevonni. Hangszórókat soha se erősítsünk a falra, mert az egész házat elárasztjuk muzsikával. Üres szobák mindig jobban kiadják a hangot, mint a bebútorozott és a padló- vagy falbevonással ellátott lakószobák. Egyetlen szőnyeg is segít elnyelni a hangokat, míg a linoleum- és gumibevonás e tekintetben mitsem használ. A padozat alatt alkalmazott hangszigetelő — különösen parafa — rétegek nagyon hatásosak a hangelnyelés szempontjából. De legtöbbet mégis a helyes propagandamunkától lehet várni e kérdésben is, mely épp úgy társadalomnevelési feladat, mint a szociális higiénának legtöbb égető problémája.

SCHMITTHENNER. A stuttgarti műegyetem építési tanára a berlini művészfőiskolák igazgatója lett. Bruno Paulnak, akit negyedszázados működése után nyugalomba küldtek, tehát megvolna az utódja. Vajjon lesz-e az utódnak olyan sokoldalú finom szelleme, mint a grafikusból lett lakásberendezőnek volt, ennek a poéta-építésznek? Paul Schmitthenner kétségkívül a legjobb német építészek közé tartozik, akit konzervatív építőelvei dacára minden oldalon nagyon komolyan vesznek. Erősen nemzeti és kispolgári szellemű családi házai természetesen közel állnak a Schultze—Naumburg-féle építészeti s politikai csoport felfogásához. De Schmitthenner ezektől eltérően tisztafejű, higgadt építő, aki nem holmi elmaradottságból, vagy politikai klikkjelszavak hatása alatt ragaszkodik a konzervatív felfogáshoz. Mindenben ízlés, tudás, arányérzék és művészi gondosság vezeti a kezét. Nagy hatással volt mindig tanítványaira, de a nagyközönségre is, mely esztétikai s építészeti munkáiból sokat tanult és megértője lett egy alakulóban levő népies, de klasszicizáló építőstílusnak.

Az Országos Magyar Kir. Iparművészeti Iskola évvégi munkabemutató kiállításáról. Építő iparművészeti szakosztály. Tanár: Györgyi Dénes.

AKIR. KÚRIA ÉS A NÉPMŰVÉSZET, vagy mi a népművészet a kir. Kúria szerint. A közelmultban a Kúria elé került egy ügy, melyben azt kellett eldönteni, hogy mi nevezhető a népművészet alkotásának? Ugyanis egy vállalat „Népművészeti Majolikaművek“ cégszöveget használt és perrel támadták meg a céget, hogy a „népművészeti“ megjelölést alkalmazta, jóllehet a vállalat nem a nép által készített műveket hozott forgalomba, hanem műhelyszerűen — gyárszerűen állított elő agyagtárgyakat motívumokkal és alakokkal.

A kir. Kúria ítéletében úgy döntött, hogy a „népművészeti“ szónak a vállalat cégéből való törlését nem rendelte el, és megállapítván 1933 június 8-án kelt P. IV. 2137/1932. számú ítéletében, hogy „a népművészet alkotásainak, általában a népművészet fogalmának körülhatárolása nem alapszik kizárólag azon a megfontoláson, hogy a szóbanlevő alkotások kitől erednek, kik folytatják a népművészet elnevezés alatt ismert foglalkozást, hanem ma már inkább azon, hogy a néptől, a nép őseredeti művészi érzékéből eredő motívumokat és stílust használják fel és azokat a velük született megérzéssel és tehetséggel fejlesztik tovább a népművészeti cikkek alkotói. Ebből kiindulva a népművészet nem jelenti szükségképen azt, hogy annak alkotásait a néphez tartozók állítják elő, hiszen ma már népművészeti munkák tervezésével és előállításával az iparművészet is foglalkozik. Ha tehát valaki üzlete körében azt hirdeti, hogy a népművészet körébe tartozó — a képzőművészet alkotásaitól különösen élesen el sem határolható, — munkákat állít elő és árusít, nem hiresztel az áru kelendőségének fokozására alkalmas valótlan adatokat akkor, ha ezeknek a munkáknak tervezése és kivitele nem is származik úgynevezett népművésztől.“

Úgy véljük, hogy a Kúria ezen megállapítása nem felel meg teljesen annak a fogalomnak, amit a népművészet reprezentál. Véleményünk szerint a népművészetnek a nép ösztönös megérzéseiből kell kialakulnia s népművészeti tárgyakat üzemben, vagy gyárilag előállítani nem lehet, mert minden népművészeti tárgy, amely gyárilag vagy üzemben készül, már csak másolata a népművészetnek. Az üzemileg készült tárgy nélkülözi a nép lelkéből fakadó őseredeti naivitást és közvetlenséget s így csak tudatos másolata a nép egyszerű gyermekei által készített holmiknak.

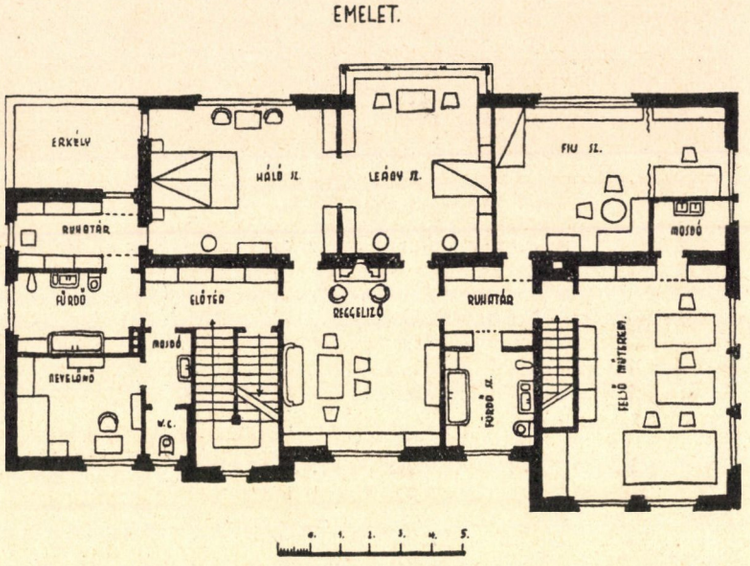
HÍREK MINDENFELŐL. Madridban a párizsi Cité Universitaire mintájára pár évvel ezelőtt szintén elkezdtek egy egyetemi és diákjóléti városrészt építeni 30 millió pezeta költségelőirányzattal, melynek építkezése jórészt már el is készült. London közelében az angol vasúttársaság egy óriási hangárt építtetett, melyben ezer fok hőmérsékletnél a beguruló vasúti vagónt pár perc alatt tökéletesen fertőtleníteni lehet. Marseilletől Athénig ment július havában a Patras gőzös, melynek fedélzetén tartották meg a modern építészek nemzetközi szövetségeinek kongresszusát. Az egész kongresszus itt folyt le s csak egyszer üléseztek a szárazföldön, Athénben. Az európai, ázsiai és amerikai építészcsoportok eközben mintegy 30 tengerparti város építészetét tanulmányozták. Stuttgartban most ünnepelte kilencvenedik születésnapját Lutz mester, királyi páncélkészítő. Ő az utolsó szakértője a vértek, páncélok, alabárdok ősi mesterségének s máig is tevékenyen működik a — múzeumok kincseinek javitgatásán. Drezdában, az ottani iparművészeti múzeumban az

Erős Ágost korából való textilművészeti emlékeket mutatták be, melyek javarésze ruháknak, fal- és bútorszöveteknek szolgáló párizsi és lyoni selymekből állt. Különösen szépek voltak az arannyal és ezüsttel átszőtt brokátok. Krakkóban Veit Stoosz híres szárnyas oltárát a mester halálának négyszázéves jubileumára restaurálták. Kiderült, hogy a faragások közt igen sok van, melyek eredetileg festve voltak s idővel elhalványodtak. Ezeknek helyreállításával új szépségben ragyog fel a csodálatos remekmű. Olaszországban az idei utazási szezonban egyik művészi esemény váltja fel a másikat. A legfontosabb kiállítás természetesen a milanói Triennale, mely után a ferrari Ariosto-ünnepségekkel kapcsolatos kiállítás következik. Florencben nagy régiségkiállítás és régiségkereskedelmi kongresszust tartanak, míg Rómában a fasiszta forradalom emlékkiállítása vonz nagy tömegeket. Londonban egy új nagy galériát avattak fel, a Rowley Gallery-t, melynek művészies márványportálja felett az utcai homlokfalat Brangwyn faragott fareliefjei díszítik, gyönyörű jeleneteken szimbolizálva a mesteremberek munkáját. Münchenben „A német művészet háza“ címmel modern művészeti múzeumot avattak fel. A Prinzregentenstrassera néző s müncheni klasszicizmus stílusában épült, egyébként nem nagyon sikerült palota alkotója Ludvig Troost.

N. P.

VIDÁM SZOBÁK. Míg nálunk, az általános német irányzatnak megfelelően a berendezések a hideg józanságra, a mérnöki purizmusra törekszenek, a francia és angol lakásművészet nem adja föl a vidám, színes szobák életelvét. A párizsi iparművészeti kiállításokon, melyek pedig ma már csak igen modern bútorformákat engedélyeznek, a szobák színes, vidám hangulata egyik legfőbb követelmény. Mintha csak a komoly, drága fákat és hideg csillogású fémeket akarnák ellensúlyozni a világítás és a falak dekoratív hatásaival. Színes fények, rejtett lámpák, a fényforrás körül ravaszul csoportosított üveglapok adják meg az estéli szobák mulatságos hangulatát. Másrészt a tapétáknak új meg új változatai, érdekes és ötletes rajzai merülnek fel, ami a franciák ízlésének jobban megfelel az építészek által megkívánt „uni“-tapétáknál. Nagyon erős a női divat hatása is ezekben a dolgokban. Az úgynevezett „imprimé“-selymek mustrái megújulnak a falakon. Szeszélyes kalászvirágok, szőlőfürtök, mezei virágokból kötött csokrok, néhol pedig egész kerti csoportképek (emberi és állatalakokkal) vonulnak fel a tapéták dessinjein. Bár Franciaországban több mint kétszáz éves hagyománya van már a fali papirkárpit mesterségnek, most érkezett csak a csúcspontjára a tapétafogyasztás. Hiszen a középosztálybeli lakásokban félig-meddig a képeket és a szobrokat pótolja és a derűs életkedvet tartja egyensúlyban ez a faldíszítő dekoráció.

N.

Az Országos Magyar Kir. Iparművészeti Iskola évvégi munkabemutató kiállításáról. Építő iparművészeti szakosztály. Tanár: Györgyi Dénes.

SPORTDÍJAK. Régi vágy teljesedését jelenti az az akció, mely most bonyolódik le az Iparművészeti Társulatnál. Köztudomású, hogy a nagy arányban fellendült sportversenyek jutalomdíjai mily ritkán szoktak valódi művészetet vinni a klubházakba és a versenyzők otthonaiba. De talán sehol sem oly bosszantó a művészet hiánya, mint a drága ezüsttárgyaknál, ötvösmunkáknál. Nagy, iromba serlegek, aránytalan kupák kerültek ily módon szégyenletes tömegekben a versenyzőkhöz. Sok szót, cikket indítottak már iparművészeti körök ennek az állapotnak megváltoztatására, de igen csekély eredménnyel. Most a társulat vezetői a cselekvés terére léptek. Felszólítást intéztek az ötvösmunkák ismert tervezőihez, hogy erre vonatkozó rajzi ötleteiket küldjék be az e célra alakított társulati zsürinek. A felszólítás nem várt eredménnyel járt. Csaknem száz kivitelre váró terv érkezett be, melyekből mintegy harminc serleg tervét fogja a társulat a saját meglévő ezüst-anyagából elkészíttetni. Az elkészítendő művek tehetséget, forma- és anyagérzést árulnak el. De kifejezik azt a feltételt is, hogy a serlegek lehetőleg mai magyaros szellemet tükröztessenek vissza. Mindenesetre példaadó hatással lesznek arra a műipari ágra, mely eddig meglehetős kitaposott útakon járt és csak kevés erőfeszítést tett a jó technika és a nemes arányok megvalósítása érdekében.

IPARMŰVÉSZETI ÉRDEKESSÉGEK. Dr. Kogutowicz Károly egyetemi tanár cikket írt a Városkultúra című folyóiratba, melyben a Balatonról szólva többek közt a következőket írja : „A magyar

tenger alig néhány méter mély és csodálatos ereje éppen abban rejlik, hogy a Nap sugara mindenütt fenékig átjárja. Ez az oka annak is, hogy ott más a hal, mint a többi vizekben. Amit sokan nem tudnak : a párizsi hamis gyöngyöt a balatoni halak pikkelyeiből gyártják. Ennek sem lehet más oka, mint hogy a balatoni hal állandóan napsugárban fürdik. A siófoki gyártelepen folyékony ezüstöt olvasztanak ki a pikkelyekből, amelyet drága pénzen vesznek meg a párizsi gyárak." — A „Kő és Műkő" című folyóiratban egy német író, Heiner von Keilersberg egy érdekes új „divatról" számol be, amelynek eredete azonban visszanyúlik az ó-kori Görögországba. — A szarkofág szó alatt ma kőkoporsót értünk, de a szó eredeti jelentése a „húsfaló" volt. Ha ugyanis egy bizonyosfajta kisázsiai mészkőből készült koporsóba fektettek egy hullát, az néha már 40 nap alatt is felemésztődött. Ennek a folyamatnak oka az, hogy a kő oly elemet tartalmaz, mely a hullákat csontostul teljesen szétmarja, mint a sósav a vasat. És amint a vasnál csak a rozsda marad meg, úgy marad itt csak egy szürkészöld por. „Újabb időben — mondja a cikkíró — ez a sajátságos mészkő ismét érvényre jut. Párizsba és Londonba szórványosan hozatják Karthagóból ezt a mészkövet és koporsókat készítenek belőle. Nyilván azért történik ez, mert különböző vallások nem engedik meg a halottégetést és mivel nem akarnak direkt a földbe temetkezni, hogy a közönséges elporladásnak legyenek kitéve, így véltek megoldást találni. Párisban különleges kereseti lehetőséget remélnek ettől a divattól. — „A könyvszignet mint reklámeszköz" a címe egy cikknek, melyet dr. Vajda István írt a Reklámélet című folyóiratba. Ezt a cikket hat kiadóvállalatunk szignetje „díszíti". A hat között igazán ízléses és jó szignet csak egy van, a közismert Kner-féle könyvjegy (Kozma Lajostól). Tűrhető a Dante-cég szignetje is. De négy másik szignetről nyugodtan meg lehet állapítani, hogy csapnivalóan rosszak. Ezek közé tartozik a két legnagyobb magyar könyvkiadóvállalat szignetje is, melyek kegyeletesen őrzik a huszonöt-harminc év előtt készült rossz gyári védjegyeiket. Ezekről a dolgokról azonban egy szót sem szól a cikk írója.

Dr. N. P.

VALLÁSOS KISPLASZTIKA. (Levél a szerkesztőhöz.) Kedves Uram, mindnyájan nagy örömmel olvastuk és látjuk azt a szeretettel teljes buzgalmat, melyet a társulati vezetők a valóban életképes népművészet és háziipar feltámasztására fordítanak. De engedjék megjegyeznem, hogy ez a tevékenység nem állhat meg a hímzések, babák és faragások, de még csak a fazekasság népies irányainál sem. Ki kell szélesítenünk a látóhatárt és iparművészeinknek át kell kutatniok a kézműves hagyományok egész birodalmát. Legyen szabad csak egyetlen példára utalnom, a magam szükségleteiből. Mint vallásos, de ízléskultúrában nevelkedett asszony a hálószobám részére kis házi oltárkát állítottam össze egy falipolcon. Már az első kelléknél megakadtam. Egy olyan Madonna-szobrot kerestem, karján a kis Jézussal, mely az én művészi elképzelésemnek megfeleljen. Sem nagy porcellán-üzletekben, sem iparművészeink polcain nem találtam egyet sem. Vajjon okvetlenül a kegyszer-üzletek rikoltó színű festett Madonnái közül kell választanom, ama kifejezésnélküli asszonyfigurák egyikét, melynek készítőjében csak lélektelen gyári figurák emléke élt ? Miért nem nyúlnak vissza kisplasztikusaink a szép, kedves népi hagyományokhoz, a régi faragott szentek, oltárok alakjaihoz ? Mennyire érdekes és érdemes volna az „olcsó Krisztus"-ok kedves, ájtatos figuráit újra megmintázni — nem bánom : akár modern felfogásban is — és a művész bélyegével sokszáz példányban elterjeszteni? Megvallom : végül is egy német katalógusban véletlenül talált művészies porcellánfigurát és szenteltvíztartót rendeltem Münchenből, mert abban annyi báj és fenség volt, amennyit csak a népművészeti hagyomány lehelhet az ilyen olcsó figurába. (Aláírás.)

A FIATAL NEMZEDÉKÉRT. A híres német műhelyszövetség, melynek főrészvényese a drezdai Karl Schmidt, nemrég pályázatot írt ki német vérségű lakástervezők részére, akik azonban csak a 25 és 45 év közti nemzedékből kerülhetnek ki. A feladat, melynek megoldására a rajzokat kell beküldeniök : egy háromszobás lakásberendezés tervezése német honi fákból és a kevéssé tehetős osztályok igényei szerint. A háromszobás lakásnak azonban olyan kombinációkat kell tartalmaznia, hogy esetleg két szobában is felhasználhatók legyenek a bútorok. A pályázatra felszólított korosztályok tehát bizonyosan nagy hévvel fognak a munkához látni — hiszen 3000 márkát jelentenek a jutalmak.

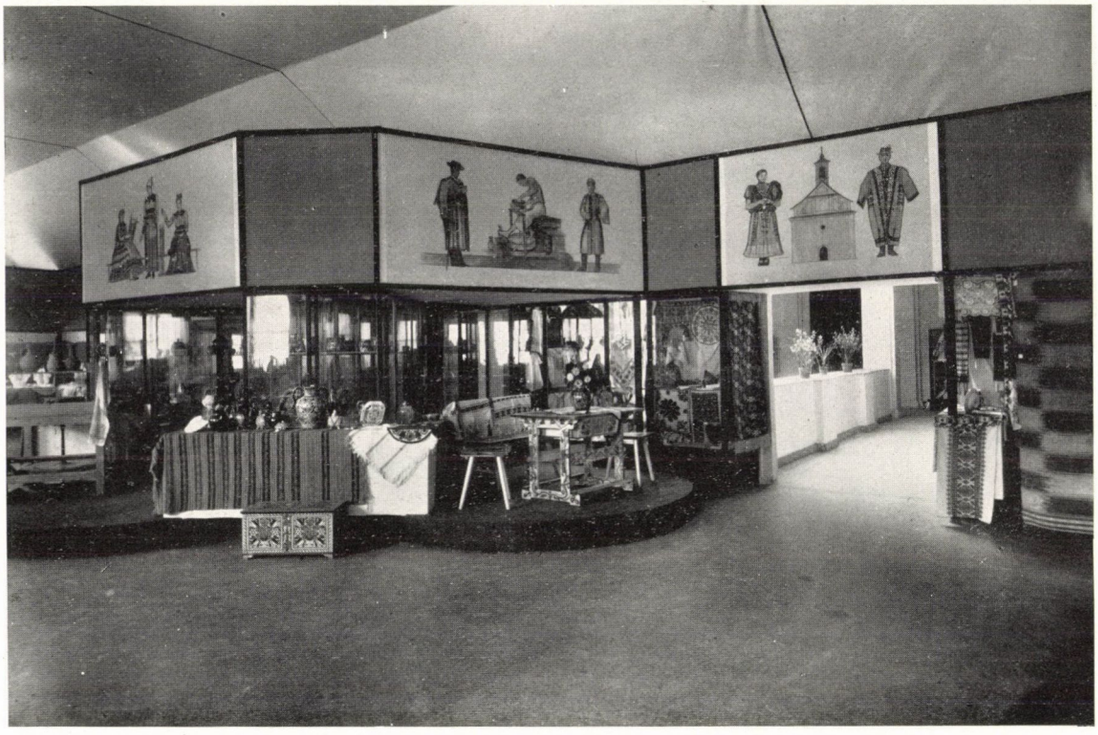
ZOMÁNCOS ÉKSZEREK. Németországban erősen terjed a finommívű zománcozás divatja. Nem a mechanikus úton sokezerszámra készülő, hanem az igazi, tűzben olvasztott emailokkal dolgozó ötvösművészeti termékek is divatossá váltak. Egyetlen darab vörösrézből kalapált domborműves alakok, hamutálcák, virágtartók készülnek így nemes kolorizmussal. A sok évtizeden át elfelejtett technika, melyet az érdemjelek, a cigarettaszelencék annyiszor kompromittáltak, most erdeti szépségében virul fel és szép translucid zománcokkal kedveskedik. Különösen szeretik ezeket a díszítményeket a modern ékszereken. Most, hogy annyira divat a női toalett kiegészítésére a sokféle fémtartó (öngyujtók, tokok), karkötő, lánc és egyéb nehéz fémáru, a zománcos felület ezeknek a súlyos voltát jótékonyan tudja enyhíteni. A német zománcozók buzgón tanulmányozzák Limoges és a középkori kolostorok mestereinek egykori receptjeit, mert ezeknek a műhelytitkait igyekszenek a legmodernebb ékszereken utánozni.

DÍSZES VILÁGÍTÓTESTEK. Amióta az új, racionális világítás teret hódít, alig lehetett látni mást, mint mértani egyszerűségű világítótesteket. Fémrudak, üveggömbök, üveghengerek, korongok, körülbelül ezek az alkotó elemei a mérnöki józanságú modern villanyesillároknak és fényszóróknak, amelyekkel a mai ember világossá igyekszik tenni lakását. Az azután már a belső berendező ötletességé-

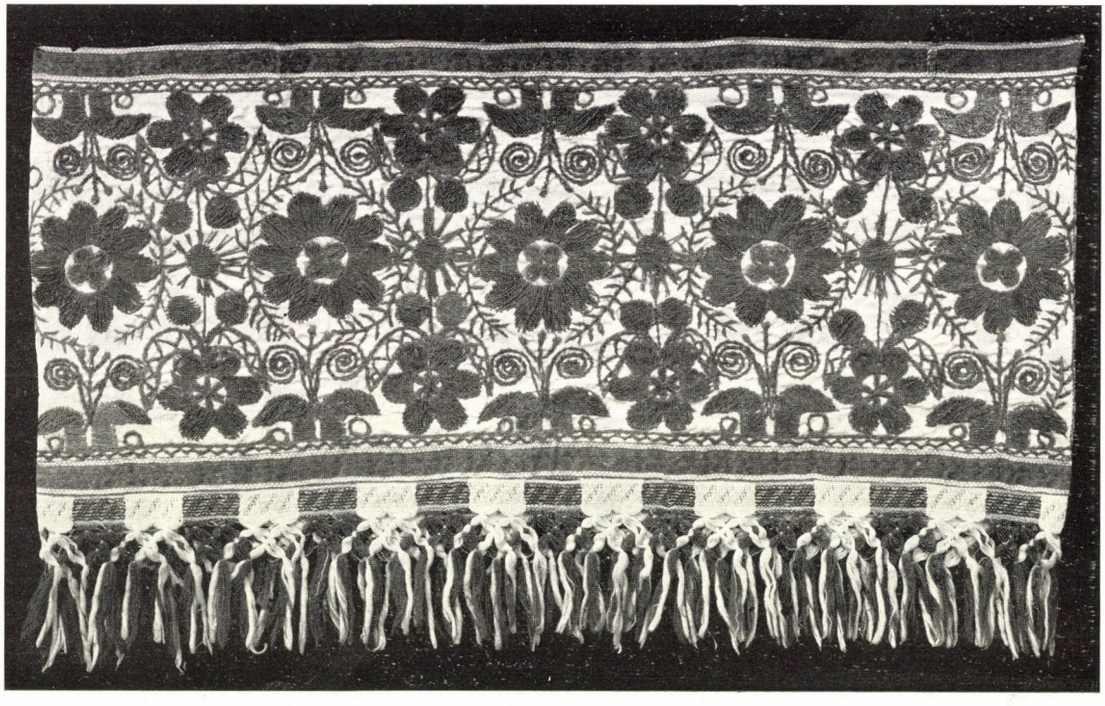
Az O. M. Iparművészeti Társulat
„A magyar nép művészete és háziipara" című nyári kiállításáról. A lépcsőfeljáró. Urbányi Vilmos terve. Dekoratív festmények: Reitzer Elemér és Jenőtől. Hungária szobor: Brandczeisz Jánostól. — Sommerausstellung der Ungarischen Landesgesellschaft für Kunstgewerbe „Kunst und Hausindustrie des ungarischen Volkes". Treppe. Entwurf von W. Urbányi. Dekorative Gemälde von E. und J. Reitzer. Hungaria Statue: von J. Brandczeisz. — From the „Art and home industry of Hungarian people" exhibition of the Hungarian Society for Applied Art, Staircase: designed by W. Urbányi. Decorative paintings by E. and J. Reitzer. „Hungaria" statue by J. Brandczeisz.

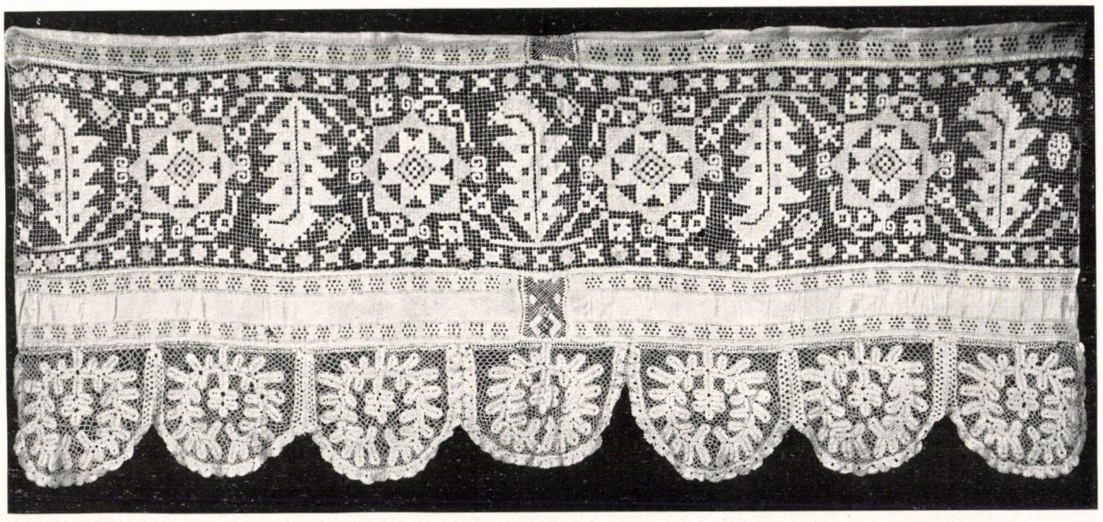

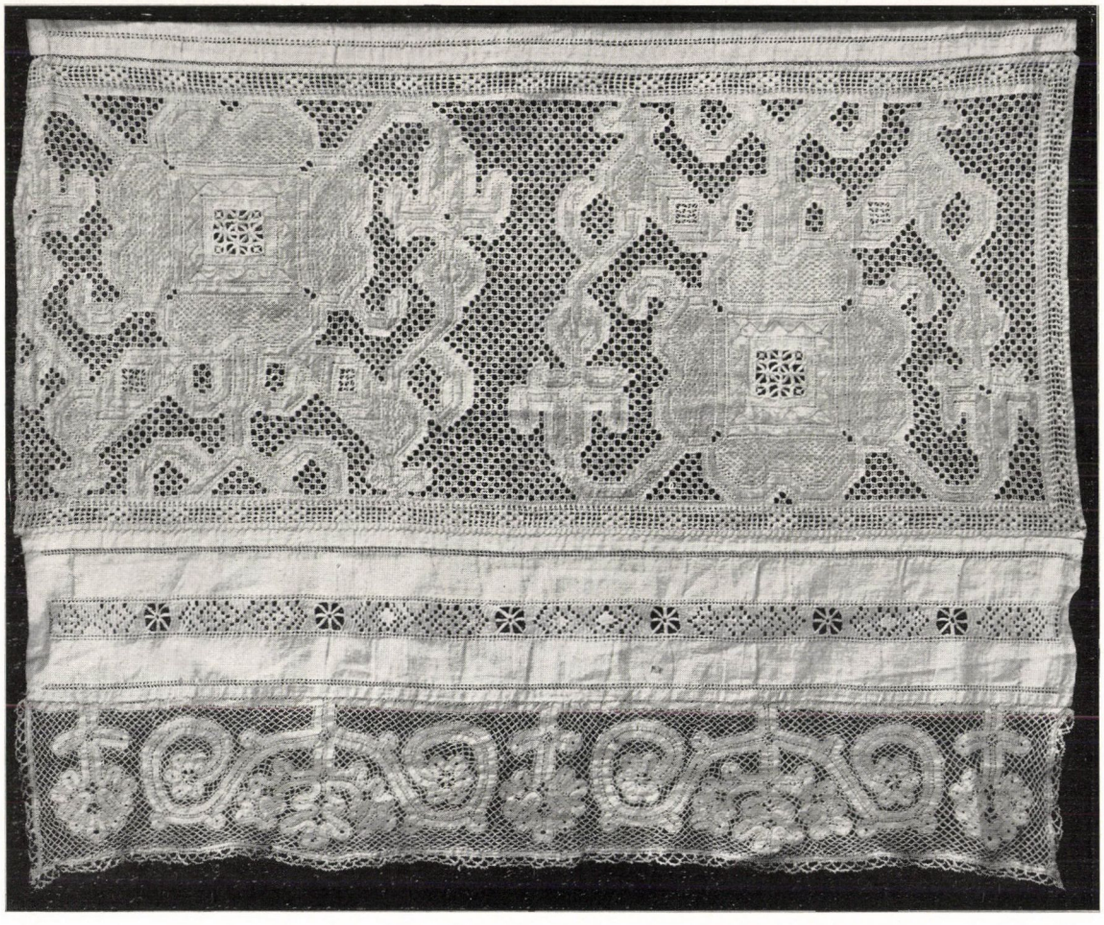
Képek az O. M. Iparművészeti Társulat „A magyar nép művészete és háziipara" című nyári kiállításáról. Az installációt tervezte Urbányi Vilmos. A dekoratív képeket festették: Hende Vince és Singhoffer Géza. — Bilder aus der Sommerausstellung der ungarischen Landesgesellschaft für Kunstgewerbe „Kunst und Hausindustrie des ungarischen Volkes". Entwurf der Einrichtung von W. Urbányi. Die dekorativen Bilder von V. Hende und G. Singhoffer. — From the „Art and home industry of Hungarian people" summer exhibition of the Hungarian Society for Applied Art. Installation designed by W. Urbányi. Decorative paintings by V. Hende and G. Singhoffer.

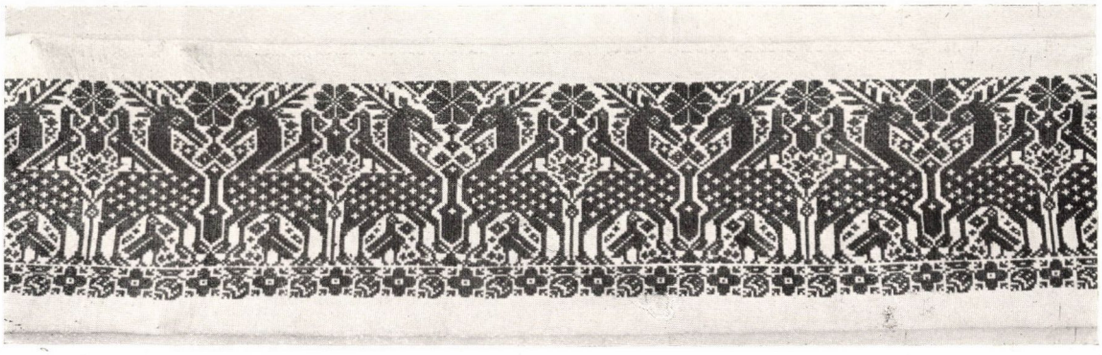

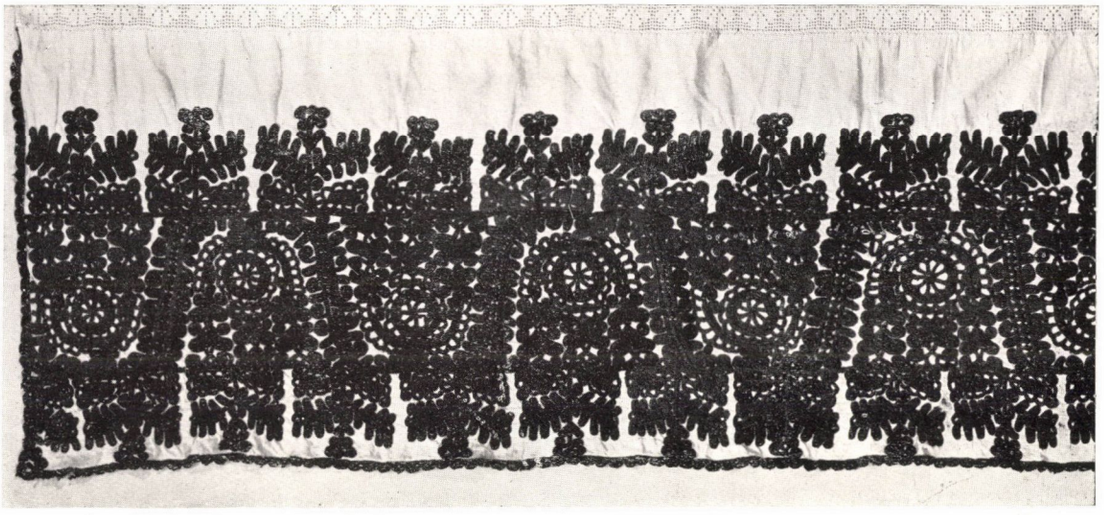
Szemelvények az O. M. Iparművészeti Társulat „A magyar nép művészete és háziipara" című kiállításáról. Fent: Matyó férfiing ujjarészlete. Lent: Matyó lepedő hímzésrészlete. A társulat gyüjteményéből. — Ausstellung der Ungarischen Landesgesellschaft für Kunstgewerbe „Kunst und Hausindustrie des ungarischen Volkes". Oben: Ärmelstück eines „Matyó" Männerhemdes. Unten: Bestickter Matyó Bettuchrand. Aus der Sammlung der Gesellschaft. — From the „Art und home industry of Hungarian people" exhibition of the Hungarian Society for Applied Art. Above: Matyó shirt-sleeve decoration. Below: Matyó sheet-embroideries. Part of the Society's collection.

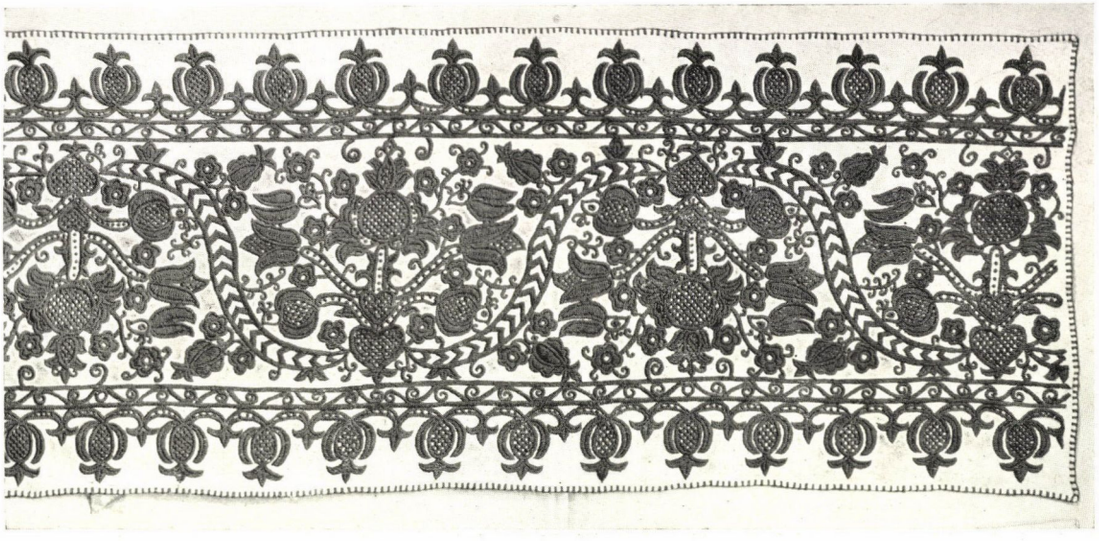

Szemelvények az O. M. Iparművészeti Társulat „A magyar nép művészete és háziipara“ című kiállításáról. Fent: Gömöri rece-lepedőszél, orsós csipkével. Lent: gömöri subrikált lepedőszél, orsós csipkeszegéllyel. A társulat gyüjteményéből. — Ausstellung der ungarischen Landesgesellschaft für Kunstgewerbe „Kunst und Hausindustrie des ungarischen Volkes“. Oben: Bettuchrand mit Klöppelspitze aus Gömör. Unten: Betttuchrand mit Klöppelspitzeneinfassung aus Gömör. Aus der Sammlung der Gesellschaft. — From the „Art and home industry of Hungarian people“ exhibition of the Hungarian Society for Applied Art. Above: Hungarian needlework. Made in Gömör county. Below: similar needlework. Part of the Society's collection.

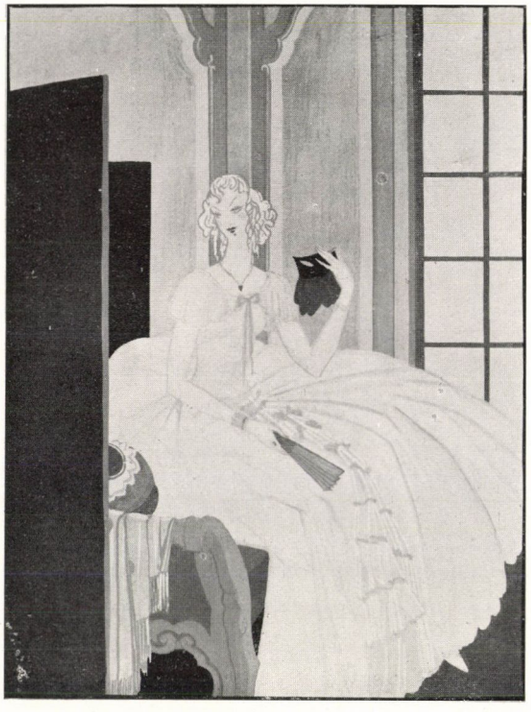

Szemelvények az O. M. Iparművészeti Társulat „A magyar nép művészete és háziipara" című kiállításáról. Fent: Szálányarrott rúdravaló Dittrich Adolfné gyüjteményéből. Középen: Torockói rúdravaló az „Our Shop" gyüjteményéből. Lent: Kalotaszegi írásos lepedő a társulat gyüjteményéből. — Ausstellung der Ungarischen Landesgesellschaft für Kunstgewerbe „Kunst und Hausindustrie des ungarischen Volkes". Oben: Flechtstich-arbeit aus der Sammlung Frau A. Dietrich. Unten: Wandbehang aus Torockó; aus der Sammlung des „Our Shop". In der Mitte: Besticktes Bettuch (sog. „Geschrieben") aus Kalotaszeg; aus der Sammlung der Gesellschaft. From the „Art and home industry of Hungarian people" exhibition of the Hungarian Society for Applied Art. Above: Hungarian needlework out of the collection of Mrs. A. Dittrich. In the middle: „Torockó" needlework out of the collection of „Our Shop". Below: „Written" sheet from Kalotaszeg. Part of the Society's collection.

Juhász V. Kálmán (Páris)
dekoratív guache-festményei. Fent balra és jobbra: Illusztrációk. Lent: Dobozcsomagolás terve. — K. V. Juhász (Paris) Dekorative Guache-Malereien. Oben: Illustrationen. Unten: Entwurf für eine Schachtel. — Decorativ guache paintings by K. V. Juhász (Paris). Left and right above: Illustrations. Below: Box-decoration.

Juhász V. Kálmán (Páris) dekoratív guache-festményei. Fent balra és jobbra: Színpadi figurinák. Lent: Díszlet az Ezeregyéjszaka című revűből. — K. V. Juhász (Paris) Dekorative Guache-Malereien. Oben: Bühnenfigurinen. Unten: Dekoration zur Revue „Tausend und eine Nacht". — Decorative guache paintings by K. V. Juhász (Paris). Left and right, above: Stage-figures. Below: Stage-decoration for the show: Arabian nights.

Juhász V. Kálmán (Páris) pasztellrajzai. Fent: Díszlet a Fátyoltánc című revűből. Lent: Díszlet a Napsugár című revűből. — K. V. Juhász (Paris: Pastellzeichnungen. Oben: Dekoration zur Revue „Schleiertanz". Unten: Dekoration zur Revue „Sonnenstrahl". — Pastelles by K. V. Juhász (Paris). Above: Stage for the show: „The dance of the veil". Below: Stage for the show „Sunbeam".

től függ, hogy e testeket a falhoz, a mennyezethez minő viszonylatba helyezi. Egyszerűen lógatja-e, vagy falikar, mennyezetvilágító, esetleg oszlopállványra helyezett projektor gyanánt alkalmazza. Újabban azonban egy francia világítótechnikus, Veronège már olyan indirekt világítótesteket készít, amelyeknél nemcsak a mennyezetről visszavert fényerők teljes kihasználása fontos, hanem — a szépség is. Félgömbalakú széles üvegtálját üvegrúd tartja a mennyezet alatt és az üvegtálból a mennyezet felé vastag üvegindák hömpölygnek, mint ahogy egy szökőkút központjából a vízhullámok törnek föl-felé és vissza a kút kerületébe. A velencei csillárokra emlékeztető, de egyébként teljesen modern és egyszerű világítótest színes világítóhatásokra is beállítható. Mindenesetre érdekes kísérlet arra, hogy a túljózan lámpáktól a díszesebbhez vezesse vissza a pompaszerető franciák ízlését.

ÁLLOMÁSI KERTEK. Dr. Fabinyi Tihamér m. kir. kereskedelemügyi miniszter mindent elkövet, hogy nálunk is minél szebbek legyenek a vasúti állomások. A miniszternek ebben buzgón segédkeznek az állomási előljárók, akik szinte vetekednek abban, hogy állomásaik virágdísze és berendezése minél szebb legyen. Kivált a fürdőhelyeken, így a Balaton mentén, látni évről-évre több virágdíszt és ez örvendetesen emeli a többnyire sívár és dísztelen épületek hatását, ami különben mindig megfélemlíti az utazót s az utazást szinte hivatalos aktussá teszi. Ebben a tekintetben azonban egyes német vasúttársaságok követésreméltó újításokat vezettek be. Mecklenburg-Schwerinben például minden évben versenypályázatot írnak ki a legszebb állomáskert díjazására. Lublow állomás már háromízben nyerte el a nagy jutalmat. Most, hogy az idegenforgalomnak emelését célzó intézkedésekről annyi szó esik, okosabb dolog volna az állomáskertek (főleg a határok belépő-állomásainak) díszítéséről beszélni, mint holmi cigányzenés köszöntők tervezgetésével foglalkozni.

ÉGHETETLEN BÚTOROK. A hivatalos francia iparművészeti kiállításon, mely mindig nagyobb méreteket ölt a párizsi Grand Palais-ban, ez idén is igen érdekes, a hagyományos francia luxusigényeket is túlszárnyaló fényes bútorokat mutattak be. Szalónok, budoárok, studiók és hallok modern formavezetéssel, de elképzelhetetlenül becses fákból és igen drága fémmunkákkal. Ezek közt a maga sajátszerűségével méltán tűnt fel René Proutnak egy „nappali szobája", melyet éghetetlen anyagokból konstruált. Miért éppen ilyenekből? Mert mostanában, mióta a nagy luxusgőzösökön egyre-másra pusztító tűzvészek törnek ki, sok szóbeszéd tárgya az éghetetlen bútor. Egy szellemesen megoldott duraluminium garnitura, vörös lakkfestéssel, könnyű és játékos formákkal igyekszik azt megvalósítani. Egy másik tervező cég : Bobermann és Motthean egy hajókabin-berendezést készítettek, bútorai és válaszfalai végesvégig fémből, melyről nemcsak azt mondják, hogy éghetetlenek, de hogy hangokat sem engednek át. Mindenesetre azt bizonyítják ezek az újítások, hogy a bútortervező iparművésznek ma nemcsak jó formaalkotónak, de ügyes technikusnak is kell lennie, ha megrendelésekre akar szert tenni.

• KIÁLLÍTÁSOK •

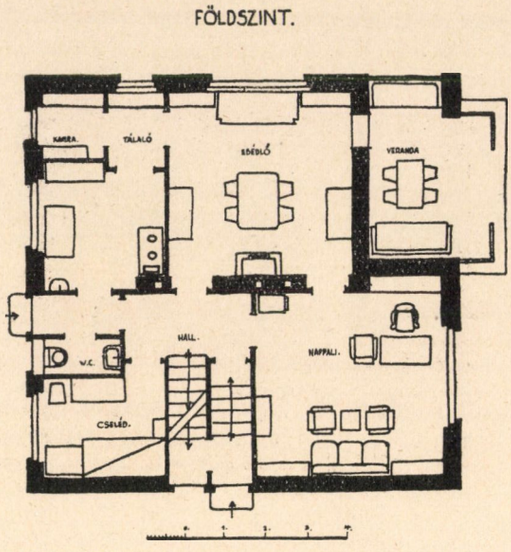
A MAGYAR NÉP MŰVÉSZETE ÉS HÁZIIPARA CÍMŰ KIÁLLÍTÁSUNK ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSA. Ezen a helyen csak röviden emlékezünk meg népművészeti, háziipari és iparművészeti kiállításunk megnyitásáról, melyet bővebben folyóiratunk más helyén ismertetünk. A kiállítás megnyitása ünnepélyes külsőségek között folyt le. Dr. Fabinyi Tihamér m. kir. kereskedelemügyi miniszter nevében Tóry Gergely államtitkár nyitotta meg a kiállítást, akit Szablya Frischauf Ferenc t. alelnök, Ligeti Miklós, Seenger Béla és Szablya János alelnökökkel az élén a társulat választmánya fogadott. Seenger Béla alelnök üdvözölte a kereskedelemügyi miniszter megbízottját s üdvözlő szavaiban rámutatott arra a nagy és nehéz, de lelkes munkára, amelynek eredménye „A magyar nép művészete és háziipara" című kiállítás lett. A mai súlyos időkben szinte példátlan fáradság és munka kellett e kiállítás megrendezéséhez. Hálás köszönetét fejezte ki a társulat nevében dr. Fabinyi Tihamér m. kir. kereskedelemügyi miniszternek, akinek jóindulata és az egész ország érdekeit is tekintő ügyszeretete lehetővé tette e kiállítás megrendezését. Lakatos Arthur és Urbányi Vilmos, a társulat kiállítási bizottságának tagjai igen nagy és szép munkát végeztek a kiállítás megrendezése és megszervezése körül, s önfeláldozó fáradozásaikért őket külön köszönet illeti. Tóry Gergely államtitkár meleg szavakkal köszönte meg az üdvözlést, majd átadta a miniszter üdvözletét a társulat elnökségének és annak a reményének adott kifejezést, hogy az Országos Magyar Iparművészeti Társulat a nehéz helyzetbe jutott magyar népművészetet és háziipart új alapokra fogja fektetni s ezáltal az országnak megbecsülhetetlen szolgálatokat fog tenni. A mai nehéz gazdasági viszonyok között sokszoros érdeke az országnak a háziipar és népművészet fejlesztése és felkarolása. A fogadtatás után mintegy két óra hosszat szemlélte meg a kiállítást és elismerő szavakkal nyilatkozott az ott kiállított tárgyak felől.

A szép megnyitó ünnepségen sok közéleti kitűnőség jelent meg, akik közül a következőket említjük meg : A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium részéről Kertész K. Róbert h. államtitkár és Tihamér Lajos miniszteri tanácsos, a m. kir. kereskedelemügyi minisztérium részéről dr. Fritz Géza, dr. Dorner Aurél, Feyér Gyula miniszteri tanácsosok és Benkő Sándor főfelügyelő, a székesfőváros részéről Liber Endre alpolgármester, dr. Némethy Károly tanácsnok és dr. Pacher Béla fogalmazó, dr. Ugron Gábor v. b. t. t., a Képzőművészeti Tanács elnöke, dr. Czakó Elemér h. államtitkár, Végh Gyula az Iparművészeti Múzeum főigazgatója, Helbing Ferenc az Iparművészeti Iskola igazgatója, dr. Petrovics Elek a Szépművészeti Múzeum főigazgatója, dr. báró Szalay Gábor postavezérigazgató, Szentkereszthegyi Kratochwill Károly altábornagy, a MIOE elnöke, Wälder Gyula és dr. Hültl Dezső műegye-

temi tanárok, lovag dr. Ybl Ervin miniszteri osztálytanácsos, Schober József igazgató, dr. Gulden Gyula a Herendi-gyár igazgatója, Nádler Róbert ny. műegyetemi tanár, Györgyi Dénes műépítész tanár, Ágotai Lajos ny. főigazgató, azonkívül művészeti és ipari életünk sok más kiválósága.

A kiállításon a következő háziiparosok és iparművészek szerepeltek szép és kitűnő készítésű tárgyakkal:

Aczél Edith, Achtzehner Józsefné, Barbetti Ágostonné, Barta Jánosné, Bazala Béláné, Baán Imre, Sz. Berry Gabriella, Bethlen Mária grófnő, Bertók Nővérek, Becze Annie, Caesar Emma, Csete Nővérek, Csikász László, Dietrich Adolfné, Dobay József, T. Eleőd Györgyi, Elszászné Gondos Emmy, Endrő Margit, Fáy Aladárné, Ferenczy Jolán, R. Filep Ferencné, Fodor Margit, Gábris Zoltánné, Gombássy Anna, Gyarmati György, Győrffy Zoltánné, Hajdúné Egry Malvin, Hamvas Magda, Heimann Erzsi, Hevesmegyei Gazdasági Egyesület, Horvay Klári, Husztek Sándor, Inségesek Székesfővárosi Hatósági Foglalkoztatója, Jancsó Mária, Járitz Mária, Jeddy Szeréna, Juvantz Iréneuszné, Kájel Endre, Kapuvári Háziipari Egyesület, N. Kandó Magda, dr. Katona Sándorné, Kiliánné Lipták Lizy, M. Kiss Erzsi, Komáromy István, Kubicsek Rózsi, Magyar Elekné, Mayer Ferenc, Makk Józsefné, MANSz, Művészek Majolika és Agyagipar Telepe Hódmezővásárhely, Markovits Mária, Máté Sándor, Mendelovits Lajosné, dr. Molnárné Váradi Irén, Molnár Kálmán, Nádas Józsefné, Nádasy Emilné, Nőegyletek Magyar Munkát Védő Szövetsége, Our Shop, R. Papp Hermin, Ö. Pataky Piri, Páder Emma, T. Polgár István, Ráhmer Mária, Schöntheil Nővérek, Schreiber Szidi, Schuch L. utódai (Herendi gyár), Sipos Lajos, Soós Elemér, dr. Sükösd Gézáné, Szabó Olga, Szabolcsmegyei Gazdasági Egyesület, Tamás Galéria, Tiringer Ferenc, Ürmössyné Benczúr Elza, Vladár László, Vladár Sándor, dr. Z. Vozáry Emmy, Vörös Károly, Wolf H. Endre, Zilzer Hajnalka, Zsirkay Lajosné.

Az Orsz. M. Kir. Iparművészeti Iskola évvégi munkabemutató kiállításáról. Építőiparművészeti szakosztály. Tanár: Györgyi Dénes.

ORSZÁGOS IPARI KIÁLLÍTÁS. A Szent István-hét torlódó eseményei között is méltó feltűnést keltett a Budapesti Könyvkötők, Bőrdíszművesek és Rokonszakmák Ipartestületének kiállítása. A kiállítás kezdeményezője és irányítója Karczag Vilmos kereskedelmi tanácsos, az ipartestület elnöke volt. Lelkes agilitását és a propaganda céltudatosságát bizonyítja a sok kiállító és a közel tízezer látogató, akik között jelentékeny számban külföldiek is voltak.

A kiállítás fővédnökének — a fővárosból távollévő dr. Fabinyi Tihamér m. kir. kereskedelemügyi miniszter nevében augusztus hó 12-én dr. Fritz Géza miniszteri tanácsos nyitotta meg a Lloyd dísztermében a kiállítást. A megnyitásnál jelen voltak az ipari és kereskedelmi élet reprezentánsai, így Nagy Antal, a Kereskedelmi és Iparkamara elnöke, az I. P. Ö. K. részéről Papp József elnök és Dobsa László dr. igazgató, Perlaky György, Balkányi Kálmán stb. Budapest székesfővárost Zielinszky Tibor dr. főjegyző képviselte.

Az összegyüjtött, értékes anyag feltűnően szemléltette a rohamos haladást, amelyet létéért harcoló kisiparunk úgy a munka tökéletességében, mint a művészi formákra való törekvésben az utolsó években felmutat. A kiállítás jellege és célja nem volt üzleti, hanem tisztára reprezentatív; ennek ellenére a kiállítók egyrésze jelentékeny bel- és külföldi megrendeléshez és jó üzleti kilátásokkal biztató összeköttetéshez jutott.

Az ilyen szűkkörű kiállításnál, ahol egy szakma legjobbjai mutatják meg tudásukat és haladásukat, alkalom nyílik arra, hogy a bemutatott munkák intim hatásai és finomságai érvényre jussanak. Nem hallgathatjuk el, hogy e tekintetben nem volt tökéletes a rendezés, a kiállítás megteremtőjének, Karczag Vilmosnak intenciói nem érvényesültek teljesen, de reméljük, hogy a legközelebbi kiállításon egy gyakorlott iparművész rendező vezetése mellett ezek a kisebb hibák eltűnnek.

Örömmel állapítottuk meg, hogy a kiállításon szereplő munkák nemcsak ipari, de iparművészi szempontból is fejlődést mutatnak és ezek a művészi szempontok a díjak odaítélésénél döntően tekintetbe jöttek. Az aranyéremmel kitüntetettek közül felemlítjük Kiss Erzsi iparművésznőt, Pessl bőrdíszművest, Pikkler Menyhért keztyűst és a Rigler József Ede részvénytársaságot.

A kiállításnak — mondotta megnyitó beszédében Karczag Vilmos elnök — kettős célja volt. Felhívni az idegen közönség figyelmét a magyar kisiparban rejlő nagy értékekre és közvetlen összeköttetésbe hozni a külföldet és vidéket a fővárosi iparossággal. Ez létérdeke a kellő üzleti adminisztrációval nem rendelkező kisiparosnak. Még ennél is fontosabb cél azonban, hogy a termelők és a fogyasztók figyelme ráterelődjék a kisipari munka tökéletességére és művészi formagazdagságára, szemben a gyári tömegtermelés művészietlenségével.

Amint értesülünk, ezeknek a szempontoknak a mérlegelése arra buzdította a többi ipartestületet, hogy hasonló zártkörű kiállításokon tartsák meg évente seregszemléjüket. Ez egy új, hatásos harci eszköz, amellyel a létében megtámadott kisiparosság küzdelembe vonul. Ezzel be lehet vinni a nagyközönségbe a kisipari munka előnyeinek igazát és így lesznek a kisegzisztenciák tízezrei megmenthetők, ez pedig nemcsak a kisiparosság érdeke, de érdeke az egész magyar polgári társadalomnak is. Bízunk abban, hogy a kormány segítséget nyujt ehhez a törekvéshez.

Iparművészeti szempontból is örömmel üdvözöljük az ipartestületeknek ezt a megmozdulását, mert reméljük, hogy a kiállítások révén úgy a fogyasztóknak, mint a termelőknek figyelme ráterelődik az iparcikkek művészi formáira.

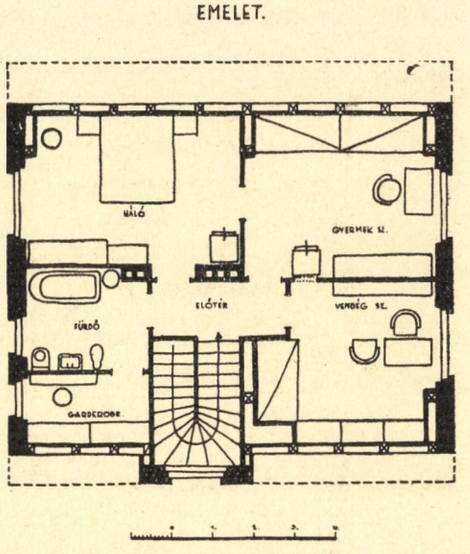
Őszi lakberendezési vásár. Évről-évre megújul az Őszi Lakberendezési Vásár az Iparcsarnokban, egyre kevesebb zajjal. Az aranykoszorús izgalmak szűnőben vannak, a hangosanbeszélők már nem kiabálják túl egymást és a szabadalmazott krumplihámozók is a kellő határok közé vannak szorítva. Ami a szorosan vett „lakberendező"-iparágakat illeti, ezeknek a színvonala sem nem jobb, sem nem rosszabb egyik évtől a másikig. A faragott ó-renaissance ebédlők ma is testes tömegekben vonulnak fel, a jóvágású újpesti diófa-tálalón most is ott van az a bizonyos aranyozott párkány, mely rangjelzésül szolgál. De a modern, vagy mint Pesten mondani szokás, „kombina"-bútorok egyre nagyobb számmal jelennek meg, hogy rövidesen végkép lejárassák itt a kaukázusi diófa, a háziszőttes és a Bauhaus-stílus tekintélyét. A hat-hétszáz pengős modern szobaberendezések valóban nem alkalmasak arra, hogy „az új tárgyilagosság"-ot megkedveltessék a közönséggel és ebben a tekintetben az Iparegyesületnek nevelőmunkájára sokkal nagyobb szükség volna, mint a reklám-ujságcikkek tömegére. Sok örvendetes igyekezet mutatkozik a konyha- és fehérbútorok világában, ahol már az egyszerűségben, a lakkozás és dukkolás technikáiban külföldi színvonalat sikerült egypár cégnek elérnie. Meglepően jó fémcsőbútort is láttunk olyan cég kiállításán, mely eddig csak sodronyágyakkal foglalkozott. Az apróbb tárgyaku bemtatásában figyelemreméltó a márványból és alabástromból való használati és dísztárgyak ízléses egyszerűsége. Az egyes „attrakciók" még nem olyan vonzerejűek, mint a külföldi vásárok hasonló osztályai. „A terített asztalok művészete" például inkább elrettentő példákat mutatott be, mint követésreméltókat. „A gyermek mint fogyasztó" kiállításán a tudományos propaganda eszközei meglehetősen rögtönzöttek voltak, de feltűnt a Dugó Dani képeskönyveinek mulatságos reklámbódéja. Az egész lakberendezési vásár legsikerültebb része a bábjáték-színház volt. Artisztikus, ötletes számok, brilliáns figurák odavarázsolták e népi művészet ősi levegőjét a vascsarnokba, azonban hihetetlenül pongyolán rendezett környezetben. Gyermekek szívből kacagtak, amatőrök élvezni tudtak, — egy pillanatra elfelejtettük, hogy vásáron vagyunk. Dr. N. P.

• SZAKIRODALOM •

A plakát technikája. Anglia legelőkelőbb kiadóinak egyikénél, a londoni Pitman cégnél jelent meg ez a testes kötet (216 oldal) Richmond Leonard szerkesztésében. A kötet, melynek munkatársai, illetve szakírói Anglia vezető szakemberei, a következő fő témaköröket öleli fel: Anyagok, Színek összeállítása, Vázlattól a kivitelig, Betűk elhelyezése, Betűk megrajzolása, A hír a plakátban, Amerika plakátjai, A kontinens plakátjai, Két vagy három dimenzió? Plakátkiválasztás. Kevesebb mesét és több értelmet! A reklámgrafikus.

Ez a tartalmi felsorolás is mutatja, milyen alapossággal készült ez a kötet, mely tökéletes színnyomatú kivitelben mutatja be a plakát útját a vázlattól a kivitelig, ugyanazon terv sokszorosítását különböző technikai eljárásokkal, az amerikai és kontinentális plakátízlést (ez utóbbit, sajnos, csak történelmi visszapillantás formájában, Magyarországot Bíró Mihály két igen jól megrajzolt hadikölcsönplakáttal) és felvonultatja 115, nagyobbrészt színes reprodukciókban Anglia vezető plakátművészeinek munkáit.

Részünkre ez egy új és nagyrészt idegen világ, ízlésben és reklámról alkotott felfogásban egészen más, mint a miénk, de a maga nemében tagadhatatlanul érdekes, tanulságos. Az angol plakátművészet teljesen a tájképfestészetből indul ki és a közismert angol tradíciót alig-alig tudja vagy akarja levetni. A kötetben erősen dominálnak az utazási plakátok és irígyléssel állapíthatjuk meg, hogy a különböző angol vasúti és hajózási társaságok jóformán foglalkoztatni tudják az összes jelentősebb angol plakátművészt. A legnagyobb reklámozó azonban kétségen kívül az „Underground", London világhírű földalatti vasútja, mely mindent hirdet a szó legszorosabb értelmében.

Az Orsz. M. Kir. Iparművészeti Iskola évvégi munkabemutató kiállításáról. Építőiparművészeti szakosztály. Tanár: Györgyi Dénes.

Nem a közlekedési eszközt ábrázolja plakátjain, hanem mindazt, mi általa megközelíthető vagy elérhető. Bámulatos az az ötletgazdagság, mely itt mutatkozik és a nagy reklámozók között az „Underground“ az első, mely tényleges modern plakátokat hoz. Még ezek közül is kiemelendő H. S. Williamson „Dancing“ plakátja és az élen álló angol plakátművész: McKnight Kauffer „Power“ szövegű plakátja. Két angol plakátművész nevét jegyezzük még külön fel. Andrew Johnson az egyik, Bernhard Venables a másik. Mindkettő egy-egy utazási plakáttal szerepel. Ez a két plakátművész képviseli a tradíciómentes modern plakáttörekvést a kötetben, mely bár szerény számban szerepel, aligha találhatott volna méltóbb képviselőket!

Igen figyelemreméltó a Shell cég plakátsorozata, mely végigvisz Anglia legszebb tájain, minden plakáton a sztereotíp reklámszöveggel: „Bárhova menj is, Shellben megbízhatsz!“ A sorozatos reklámozás egyik legsikerültebb hadjárata ez.

A kötet plakátprodukcióit pedig tökéletes színeikkel és hibátlan nyomásukkal az angol nyomdaművészet tradícióit dícsérik. r. k.

A „MIATYÁNK“ — Dallos Hanna 10 új fametszete. Ritkán telik az utóbbi időben maradéktalan örömünk az újonnan megjelenő kiadványokban. A nehéz gazdasági viszonyok mindjobban rányomják bélyegüket a kiadványok külső formájára és furcsa módon a kiadónak és nyomdának méltán kijáró dícsérettel kezdjük sorainkat, kik mindent elkövettek, hogy a magyar fametszőművészet ezen nagy eseményét a megillető papíron, tökéletes nyomásban és kiállításban kapjuk kézhez.

Dallos Hanna művészeti fejlődését a „Magyar Iparművészet“ olvasói pontról-pontra kísérhették. Évről-évre megjelentek erős haladását bizonyító fametszetei lapunkban, mégis munkásságának ismerőit is meglepetéssel tölti el ez a tíz fametszetből álló, az Újtestamentum egyes részeit megjelenítő képsorozata.

Túl a fiatal művésznőtől megszokott nagy technikai felkészültségen és tudáson meglep az anyag ily nagyfokú alapos ismerete. Nemcsak az Újtestamentum betűjének ismerete ez, de a tárgy klasszikus illusztrátorainak alapos ismerete, mely két gazdag matéria segítségével a téma legmélyére hatolt és a képsorozat egyes lapjai mintegy víziószerűen elevenítik meg előttünk a „Miatyánk“ sorait.

A bevezető lap térdreborult, imádkozó emberkaréja, a Krisztust imádó és hallgató csoport, a főalak glóriás silhuettjével, kifejezésében és grafikai megoldásában egyike a magyar fametszőművészet legtökéletesebb lapjainak! Külön ki kell emelnünk a nagyméretű lapok erős kompozícióit, az összefogó erőt, az arcok kifejezésteli voltát, a fehér és fekete igen szép megoszlását és az egész sorozat abszolút fametszetszerűségét.

Ritkán volt ilyen maradéktalan örömünk, a fedőlap klasszikusan szép betűitől az utolsó lapig, fiatal grafikus első nagyfeladatú vállalkozásában, de Dallos Hanna ezzel a munkájával túljutott a „fiatal ígéreteken“. Ezzel a munkájával a magyar fametszőművészet mesterei közzé vonult be az őt teljes joggal megillető helyre. R. K.

A „MODERN PHOTOGRAPHY“ — 1933—34. Most bocsátja harmadízben közre a londoni stúdió fényképészeti évkönyvét és ez a kötet a legnemzetközibb az eddig megjelent kötetek közül. A szerkesztők, úgy látszik, az évek folyamán rájöttek arra, hogy az angol fényképek túlsúlya nem válik a kötet előnyére, mert az angol fotóművészek nagy technikai tudásuk mellett invencióban erősen alatta maradnak a kontinentális, amerikai és japán fotoművészeknek.

Az évkönyv igen érdekesen bizonyítja az amatőr fényképezők nagy táborának erős hatását a hivatásos fényképészekre, kikre e kötöttségmentes kísérletek felüdítőleg hatnak és sok olyan megoldásra terelik rá a figyelmet az amatőrök, melyekre a hivatásos fényképészek tradícióik folytán nem is gondolnak.

Általában azt mutatja ez az évkönyv, hogy a „beállított‘ fényképek kora lejáróban van, bármily szépek is a „sachlich“ tárgyfényképek, tovább már nem igen variálhatók és túlsúlyba jutottak a jó meglátás tökéletes technikájú fényképfelvételei.

A kötetben az élen szerepelnek a magyarok és japánok, kik eredetiségükkel tényleg vezető szerepre hivatottak. A kötet Pécsi József mesterfotografusunk egyik tökéletes képével indul és az itthon élő magyar fényképészművészeket rajta kívül Vadas Ernő, Rédner Miklós, Lengyel Lajos, Kinszki Imre, Kálmán Kata, Radó György, Vetschka István (a kötet egyik legfinomabb lapjával), Kunszt József képviselik, míg Munkácsi Márton, Landau Erzsi és Lorand Róbert szerepelnek a külföldön működő magyar fotografusok közül.

Ki kell emelnem H. Armstrong Roberts (Philadelphia) repülő madarát, Edith Zistig (München) faágait, Trude Fleischmann (Wien) bárkáját, Paul A. Hesse (New-York) Rembrandtot utánzó anatómusfotoját, H. Berssenbrugge (Hága) és Vincenzo Balocchi, Florenz tüneményes szoborfotoit, Hein Gorny (Hannover) két tájképét, Aizan Nishimura (Japán) halászhálóit, S. Fridland (Russia) altáj férfiportréját, Heinrich Freytag (Berlin) esőverte ablakát, Orville Logan Snider (Hollywood) traktorfelvételét és T. K. Shindo (Los Angeles) sirját. És még egy szót kell szólni az új hatásokra törekvő Daniel Masclet (Paris) egy portréjáról, mely a legtökéletesebb grafikai álbrázolással méltán versenyezhet. r. k.

ALBACHARY PLAKATHANDBUCH. A legnagyobb német reklámagenturák egyike, a berlini Jaques Albachary Gmb. H. 1933. évre is kiadta plakát-kézikönyvét.

Az ízléses kiállítású, szép nyomású kötet két főrészre oszlik. Az első rész két főcsoportja: Mi mindent értek már el plakáthadjáratokkal; Plakátjog. A második rész tisztára statisztikai: plakátformátumok, plakátkiragasztási díjak a különböző német nagyvárosokban és körzeteikben, plakáthelytáblázatok a Német Birodalom területén. Bennünket főként az első rész érdekel: mit is értek el plakáthadjáratokkal? Franciaország az élelmiszeripar reklámra előirányzott összköltségének 65%-át plakátreklámra költi, a dohányjövedék 50%-ot, míg a világhírű „Phosphatine Fallières“ gyermektápliszt,

„Nikolas“ bor és a „Printemps áruház“ összreklámköltségeinek 75%-át.

Bemutatja a kötet az amerikai Buick automobilgyár többéves reklámhadjáratát igen értékes statisztikai adatokkal, a kollektív plakátreklámot, mint az ipar egyik új harci alakulatát, a világhírű Bata cipőgyár plakátrendszerét, kaliforniai húsreklámot, bizonyos kenyérfajta forgalmának emelését plakátreklám által, egy fürdőhely plakáthadjáratát és annak eredményeit és a már többízben eredményesnek bizonyult kollektív könyvreklámot.

Külön érdekessége a könyvnek dr. Hölscher Eberhard cikke: „A nem-tárgyilagos reklám dícsérete“ címen és egy kuriózumsorozatot: „Mit hirdetnek mások?“ címen. Nem mindennapi reklámok gyüjteménye ez, szellemi, vallási mozgalmak és absztrakt gondolatok propagálására. A két legeredetibb plakát feltétlenül az anyatej és a gyermekadoptálás plakátja; az első német, a vöröskereszt kiadása, a második amerikai és egy zárda adta ki. De a legszebb mégis Carlu plakátja: „plakát a leszerelésért“. Ha a rajza nem is lenne a legszebb, a gondolata feltétlenül az. ROSNER.

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS KÖZSÉGI IPARRAJZISKOLÁJÁNAK ÉS IPARI SZAKISKOLÁINAK ÉVKÖNYVE AZ 1932/33-IK TANÉVRE most jelent meg, rendkívül szép kiállításban és értékes tartalommal. Az Évkönyv, melyet Némethy Károly dr. tanácsnok látott el előszóval, Vidéky Emil dr. igazgatónak a rádióban tartott rendkívül érdekes előadását hozza a műipari életpályákról. Dr. Brummer Ernő, az Intézet tanára az agyagipari készítményekről írt nagy szaktudással pompás tanulmányt. Az Iskola fejlődésének története figyelemreméltó visszapillantást nyujt az 1932/33. tanévben végzett nagy és szép munkáról, melyet az Iskola karácsonyi kiállításáról szóló cikk keretében megjelent pompás illusztrációk bizonyítanak a legjobban. A könyvtári jelentés, az Intézet tagozódásának ismertetése, a szakosztályok tájékoztatója, az Intézet tanárainak és növendékeinek névsora és egyéb iskolai közlemények egészítik ki ezt a pompásan szerkesztett évkönyvet.

• PÁLYÁZATOK •

EX LIBRIS PÁLYÁZAT. A Magyar Könyvbarátok Diariuma, főleg a fiatalabb művészgeneráció foglalkoztatása céljából, pályázatot hirdet a könyvkultúrát ötletesen kifejező, minden felirat nélküli, körülbelül névjegynagyságú ex libris rajzra, amelyet a Könyvbarátok alkalmas felirat elhelyezésével használhatnak.

A legjobbnak ítélt öt rajzot az Országos Magyar Iparművészeti Társulat bírálóbizottsága 20—20 P jutalomban részesíti. A „Magyar Könyvbarátok“ pedig a jutalmazott öt rajz közül egynek — ha az a könyvbarát és a művészi igényeknek kiválóan megfelel — további 30 pengő jutalmat ad. Jogában áll a „Magyar Könyvbarátoknak“ a nem jutalmazott rajzok közül bármelyiket 10 pengőért megvásárolni. A jutalmazott és megvásárolt rajzok a kiadói és sokszorosítói joggal együtt — bárkinek továbbadhatóan — a Magyar Könyvbarátok tulajdonába mennek át.

A pályamunkák bármily technikai eljárással készíthetők és jeligével ellátva és a művész nevét és címét tartalmazó jeligés levél kíséretében folyó évi december hó 1-én déli 12 óráig adhatók be az Országos Magyar Iparművészeti Társulat hivatalos helyiségében. (VI. Andrássy út 69.)

• TÁRSULATI • • KÖZLEMÉNYEK •

SZABLYA FRISCHAUF FERENC festőművészt, az Orsz. Magy. Kir. Iparművészeti Iskola tanárát, társulatunk tiszteletbeli alelnökét és folyóiratunk szerkesztőjét a Kormányzó Úr Őfőméltósága a magyar iparművészet, képzőművészet és az iparművészeti oktatás terén szerzett kiváló érdemei elismeréséül a m. kir. kormányfőtanácsosi címmel tüntette ki.

Mint a KÉVE művészegyesület elnöke, 25 esztendőn át végzett eredményes úttörő munkát, elsősorban mindig a fiatalság érdekében. Társulatunknak tíz éven át volt alelnöke és az utolsó közgyűlés óta tiszteletbeli alelnöke lett. A magyar iparművészet fejlesztése érdekében végzett buzgó és eredményes munkásságával kollégáinak és barátainak tiszteletét, becsülését és őszinte szeretetét vívta ki magának. Folyóiratunknak négy éve szerkesztője ő s a Magyar Iparművészet azóta megjelent számai bizonyítják a legjobban azt az odaadó lelkességet, amellyel társulatunk folyóiratát továbbfejlesztette.

Az Országos Magyar Iparművészeti Társulat nevében e helyütt nyujtjuk át neki a társulat tagjainak legjobb kívánságait és őszinte szívvel, igaz szeretettel üdvözöljük őt magas kitüntetése alkalmából.

K. I.

TÁRGYSORSJÁTÉK. Tudatjuk igen tisztelt tagtársainkkal, hogy társulatunk az idén is megrendezi tagjai között a szokásos évi tárgysorsjátékot.

E célra társulatunk igazgatósága egy kb. 60 darabból álló, 800 P értékű válogatott és szép ötvös-, textil-, keramiai, fa-, bőrdíszmű stb. iparművészeti tárgysorozatot válogatott ki. E tárgyak társulatunk irodájában november hó utolsó hetében a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

A sorsolásban a társulat minden tagja tagsági számával vesz részt. A sorshúzást előreláthatólag f. évi december hó 1-én, közjegyző jelenlétében fogjuk megtartani.

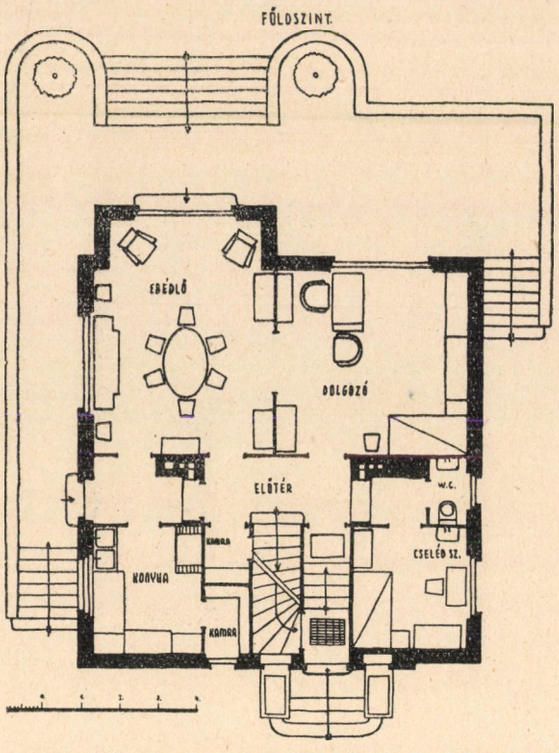
Kérjük igen tisztelt tagjainkat, hogy tagsági díjaikat ez időpontig okvetlenül fizessék be, mivel nyerés esetén a nyereménytárgyat csak abban az esetben adhatjuk ki, ha a nyerő tag ezévi tagsági díját már befizette.

A TÁRSULATUNK KEBELÉBEN FOLYTATOTT MUNKA fontosabb eseményeiről az alábbiakban számolunk be.

1933. június hó 6-án a társulat kiállítási bizottsága tartott ülést. Jelen voltak: Bodonyi Jenő, Houba Károly, M. Kiss Erzsébet, Kórody György, F. Kovács Erzsébet, Lakatos Arthur, Ligeti Miklós, Major István, Majoros Károly,

Mátrai Lajos, Ohmann Béla, Sipos Lajos, Szablya Frischauf Ferenc, Szablya János, Urbányi Vilmos és Zrinszky József.

Ligeti Miklós, a társulat alelnöke üdvözölte a megjelenteket és javasolta, hogy a bizottság elnökéül Lakatos Arthurt válassza meg, kinek mult évi eredményes munkássága biztosíték arra, hogy ezt a felelősségteljes pozíciót kíválóan fogja betölteni. Miután a bizottság egyhangúlag megválasztotta Lakatos Arthurt elnökévé, Lakatos Arthur átvette az elnöklést és meleg szavakkal köszönte meg a kitüntető bizalmat. Javasolja, hogy a bizottság előadóul Urbányi Vilmost válassza meg, aki e sok munkával járó tisztséget a legjobban fogja betölteni. A bizottság ehhez egyhangúlag hozzájárul. Urbányi Vilmos előadó ezekután javaslatot tett a bizottság kiegészítésére vonatkozólag. Lakatos Arthur elnök határozatilag kimondotta, hogy a kiállítási bizottság Minár Pált, Sz. Gyenes Lajost, Szathmáry Istvánt, Vágó Dezsőt és Zadubánszky Irént tagjaivá választja. Ügyvezető alelnök ismerteti a kiállítási bizottság ezévi programmját. Bejelentette, hogy dr. Fabinyi Tihamér m. kir. kereskedelemügyi miniszter támogatást fog nyujtani a nyári kiállítás megrendezéséhez. Lakatos Arthur elnök bejelentette, hogy a legutóbbi választmányi ülés elfogadta a nyári kiállítás rendezésének tervét. Urbányi Vilmos jelenti, hogy a nyári háziipari, népművészeti és iparművészeti kiállítás ügyében az előmunkálatok már folynak. A kiállításnak jó címre van szüksége. Bemutatja a terveket és részletezi a kiállítás el-

Az Orsz. M. Kir. Iparművészeti Iskola évvégi munkabemutató kiállításáról. Építőiparművészeti szakosztály. Tanár: Györgyi Dénes.

gondolását, valamint a költségvetést. Belépődíj 40 fillér lesz. Megnyílna július 1-én és szeptember 15-ig tartana. Javasolta, hogy a központi eladás mellett a kiállítók maguk is árusíthassanak. F. Kovács Erzsébet, Szablya János, M. Kiss Erzsébet, Major István és Kórody György hozzászólása után Ligeti Miklós üdvözölte a kiálltási bizottságot az elnökség nevében, miután ez a mai ülés fordulópontot jelent a társulat életében. Az elhanyagolt népművészetet és háziipart most a társulat vette a kezébe a kereskedelemügyi miniszter intenciója szerint. Ügyvezető alelnök megjegyzi, hogy fontos a kiállítás elsősorban háziipari és népművészeti jellegű legyen, az iparművészeknek még ebben az évben lesz alkalmuk máskor is szerepelni. Ligeti Miklós szerint az utcai ál-népművészeti tárgyak árusítása ellen is állást kell foglalni. Szablya Frischauf Ferenc szerint a népművészet nem azonos a háziiparral, mely rengeteg ágat ölel fel magában. Mátrai Lajos felolvasások és előadások tartását javasolja, mint az a mult lakásművészeti kiállításon volt. Major István tart attól, hogy az iparművészek sérelmesnek fogják találni mellőzésüket. Lakatos Arthur elnök szerint ez a kiállítás csak kezdet, azért ajánlatos e három ágazatot összevonni. Bodonyi Jenő az eladást kívánja szabályozni és kéri az eladási jutalék leszállítását. Houba Károly, Sipos Lajos, Bodonyi Jenő, Szablya Frischauf Ferenc és F. Kovács Erzsébet felszólalása után Lakatos Arthur elnök kimondja a határozatot, hogy az eladási jutalék változatlan marad, azonban azok a kiállítók, akik a helyszínen fognak dolgoztatni, jutalékkedvezményt kapnak. Az árusítás decentralizált lesz, de központi pénztárral és ellenőrzéssel. Kéri, hogy az 1934. évben rendezendő lakásművészeti kiállításra már most adjanak a bizottság tagjai ötleteket, hogy azok a kellő időben megtárgyaltathassanak. Ügyvezető alelnök kéri Urbányi Vilmos előadót, hogy készítsen a nyári kiállításról tervezetet az igazgatóság és gazdasági bizottság számára. Szablya Frischauf Ferenc megjegyzi, hogy az elmult lakásművészeti kiállítás tanulságai fel fognak használtatni a legközelebbi ilyen kiállítás megrendezésénél. Ezek után több tárgy nem lévén, elnök az ülést berekesztette.

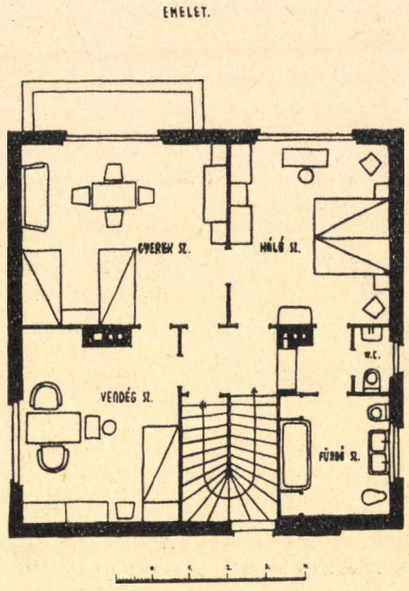
1933. június 8-án az igazgatóság és gazdasági bizottság tartott együttes ülést, melyen Feyér Gyula, Lakatos Arthur, Ligeti Miklós, Schober József, Szablya János, Urbányi Vilmos és Végh Gyula vettek részt.

Seenger Béla elnök üdvözölte a megjelenteket és felkérte Helbing László titkárt a folyó ügyek ismertetésére. Titkár felolvassa a beérkezett leveleket és kérvényeket. Schober József, a gazdasági bizottság elnöke ismerteti a jelenlegi anyagi helyzetet. Az együttes ülés a jelentéseket tudomásul vette. Szablya János ügyvezető alelnök bejelenti, hogy a kiállítási bizottság megalakult és ismerteti a programmját. Lakatos Arthur a kiállítási bizottság elnöke bejelenti, hogy a nyári kiállítás előmunkálatain már Urbányi Vilmossal együtt dolgoznak. Urbányi

Vilmos bemutatja a kiállítási installáció terveit. Seenger Béla elnök bejelenti, hogy a belépődíj 40 fillér lesz és kedvezményes jegyutalványok fognak szétosztatni. Az eladás központilag fog történni, de a kiállítók is árusíthatnak. Ügyvezető alelnök bejelenti, hogy a háziipari ügyben a tárgyalások a minisztériummal befejezést nyertek. A társulat memorandumát akceptálta a miniszter és rövidesen megjön a leirata is, valamint a kiutalt támogatás. Felhatalmazást kér, hogy az ezzel kapcsolatos kiadások ügyében Schober Józseffel és Ligeti Miklóssal együtt a rendelkezésre álló pénzügyi kereten belül megállapodásokat létesíthessen. Schober József szerint a háziipari kérdés a társulat renaissance-át jelenti. Javasolja, hogy az együttes ülés mondjon köszönetet Szablya János ügyvezető alelnöknek, aki ez ügyben annyit fáradozott. Jelenti, hogy már konkrét eredményeket is ért el a társulat a minisztériummal együtt dolgozva, majd javasolja, hogy háziipari bizottság alakíttassék meg a háziipari ügyek vitelére. Kéri az együttes ülés tagjait, hogy foglalkozzanak szeretettel ezzel az üggyel. Ligeti Miklós javasolja, hogy az együttes ülés szavazzon köszönetet Schober József nek, ez ügyben végzett nagy munkájáért. Felkéri Végh Gyulát, hogy vállalja a nyári kiállítás alkalmából rendezendő felolvasások és előadások rendezését. Ügyvezető alelnök bejelenti, hogy a háziipari ügyek átvételével a személyzet kibővítése vált szükségessé. Az együttes ülés az elhangzottakat egyhangúlag tudomásul veszi s Seenger Béla elnök ezek után, több tárgy nem lévén, az ülést bezárja.

1933. július hó 4-én a társulat választmánya tartott ülést Seenger Béla elnöklésével, amelyen jelen voltak: Bokros Ferenc, Feyér Gyula, dr. Gulden Gyula, Györgyi Dénes, Klausz Gyula, Kölber Dezső, Ligeti Miklós, M. Kiss Erzsébet, Major István, Majoros Károly, Mátrai Lajos, dr. Pacher Béla, ifj. Richter Aladár, Szablya Frischauf Ferenc, Szablya János, Szabó Rezső, dr. báró Szalay Gábor, dr. Szőnyi Ottó, Urbányi Vilmos, Végh Gusztáv, Végh Gyula, Zadubánszky Irén és Zrinszky József.

Seenger Béla elnök üdvözli a megjelenteket és örömmel jelenti, hogy a társulat a Kéve művészegyesülettel együtt ünnepelte Szablya Frischauf Ferencet abból az alkalomból, hogy a társulat őt tiszteletbeli alelnökévé választotta és hogy a Kévé-nek immár 25 év óta elnöke. Az ünnepség, melyen igen sokan vettek részt, igen szépen sikerült. Bejelentette továbbá, hogy a társulat elnöksége üdvözlő levelet intézett Ordódy János miniszteri tanácsoshoz, a Technológiai és Anyagvizsgáló Intézet igazgatójához a Technológia 50 éves jubileuma alkalmából. A választmány a jelentéseket tudomásul veszi. Ezután Szablya János ügyvezető alelnök ismertette a M. Kir. Kereskedelemügyi Miniszternek a háziipari ügyek reorganizálása ügyében küldött leíratát, melyben a miniszter a társulat ez ügybeni és már előzőleg több ízben ismertetett beadványát szellemi és gyakorlati szempontból elfogadja s a kért anyagi eszközöket a társulat rendelkezésére bocsátja. Bejelenti, hogy bár a leírat csak most érkezett meg, a tulajdonképeni munka már hetek óta folyik s már igen szép eredményeket is értünk el. Így például a grenadinnak az árát sikerült leszorítani és grenadinbehozatalra keretengedélyt kapni. Az így behozott grenadinból a háziiparosok között kb. 1000 kg-ot máris szétosztott a társulat. Jelentette, hogy a kereskedelmi miniszter a társulat működését örömmel és megnyugvással látja. Indítványozza, hogy a választmány jegyzőkönyvben mondjon köszönetet Schober Józsefnek, a gazdasági bizottság elnökének, a rendkívül fontos előkészítő munkáért. A választmány a jelentést tudomásul veszi. Helbing László titkár ezekután felolvassa a miniszteri leiratot, melyet a választmány örömmel vesz tudomásul. Ügyvezető alelnök mint határozati javaslatot terjesztette a választmány elé, hogy dr. Fabinyi Tihamér m. kir. kereskedelemügyi miniszter leiratát, melyben a társulatot bízza meg a társulat által beadott memorandumnak megfelelően a háziipari termelés országos megszervezésével, örömmel vegye tudomásul és felhatalmazást kér az elnökség számára, hogy az összes szükséges intézkedéseket megtehesse, a jelenlegi kiállítási helyiségeket a célnak megfelelően átalakíthassa, valamint, hogy a szükséges intézkedéseket megtehesse. A választmány a határozati javaslatot egyhangúlag elfogadta és jegyzőkönyvileg mond köszönetet dr. Fabinyi Tihamér m. kir. kereskedelemügyi miniszternek azért, hogy a magyar háziipar elrontott ügyének reorganizálását oly tetterősen vette a kezébe és e munkájához a társulat segítségét vette igénybe és hogy a társulattal szemben olyan nagy bizalommal van. Ezekután Urbányi Vilmos ismertette az

Az Orsz. M. Kir. Iparművészeti Iskola évvégi munkabemutató kiállításáról. Építőiparművészeti szakosztály. Tanár: Györgyi Dénes.

elnökség és a kiállítási bizottság javaslatát a folyó évben rendezendő következő kiállításokra vonatkozólag: 1. Nyári háziipari népművészeti és iparművészeti kiállítás; 2. Ősszel egy vidéki kiállítás; 3. Decemberben karácsonyi vásár. Ezenkívül 1934. januárjában lakásművészeti kiállítás lenne rendezendő. A választmány felhatalmazta az elnökséget és a kiállítási bizottságot, hogy ezen kiállítások előkészületeit megkezdhesse. Urbányi Vilmos bejelenti még, hogy a nyári kiállítás előkészületei már folynak. A kiállítás a Technológián lesz és valószínűleg folyó hó 15-én fog megnyílni. Belépődíj 40 fillér lesz, de lesznek kedvezményes jegyutalványok. Villamosplakát készítése is tervbe van véve. Azok a kiállítók, akik maguk árúsítanak, csak 15% eladási jutalékot fizetnek, a többiek 25%-ot. Egyes tárgyak készítését a helyszínen be is fogják mutatni. Kéri, hogy a kiállítás nevét állapítsa meg a választmány. Györgyi Dénes, ifj. Richter Aladár, Végh Gyula, Végh Gusztáv és ügyvezető alelnök hozzászólása után Seenger Béla elnök határozatilag mondotta ki, hogy a kiállítás címe „A magyar nép művészete és háziipara" lesz. Ügyvezető alelnök ezután ismerteti a választmánnyal a magyar nemesfémipar siralmas helyzetét és örömmel jelentette, hogy a fiatal művészek és műiparosok a kérdés súlyát átérezve a társulathoz fordultak s már több értekezlet is volt ez ügyben, amelyek igen szép eredménnyel jártak. A legközelebbi bírálóbizottsági ülés elé már 30—40 serlegterv fog kerülni, melyeknek elkészítésére a társulat tulajdonát képező ezüstöt javasolja felhasználni. A díjazás megfelelő tarifa szerint történne. A kész tárgyak mindig értékesíthetők. Ifj. Richter Aladár örömmel hallja ezt, mert ezáltal a magyar iparművészek és műiparosok között újabb kapcsolat jön létre. Javasolja, hogy a kész tárgyak a Magyar Iparművészek Boltjában állíttassanak ki. Ligeti Miklós kéri a választmányt, hogy jó tervek beszerzésére csináljon propagandát. Major István szerint a kérdés gazdasági részét is ki kell dolgozni, esetleg a kormány segítségét kell kérni. Javasolja, hogy a választmány hatalmazza fel ügyvezető alelnököt a kivitelezendő tárgyakhoz szükséges anyag beszerzésére. Végh Gyula kéri, hogy a tervezők, de a kivitelezők is vegyék figyelembe a régi magyar ötvösművészet technikai és művészi elgondolásait. Dr. Gulden Gyula szerint a külföld is inkább vásárolja a magyaros stílusú tárgyakat. Mátrai Lajos kéri, hogy az elhangzottakat a társulat hozza a tervező és kivitelező ötvösök tudomására. Ügyvezető alelnök örömét fejezi ki a választmány érdeklődése felett és részletesen ismerteti az ügy keletkezését. Az indulásnál azonban csak a kézzelfogható dolgokat lehet figyelembe venni. A kivitelre kerülő terveket a bíráló bizottság fogja átvizsgálni. Felhatalmazást kér, hogy a kivitelezést megkezdhesse. Ha az ügy kellőképen megérett, a kormányhatóság támogatását is fogjuk kérni. Seenger Béla elnök kimondja a határozatot, hogy a választmány az ügyvezető alelnök indítványát elfogadja. Ezekután a folyó ügyek tárgyalására kerül a sor. A választmány tudomásul veszi a jelentést. Ezután titkár ismerteti a beérkezett leveleket, valamint a Pápa Őszentsége intelmeit az egyházművészetre vonatkozólag. Dr. Szőnyi Ottó szerint ez a leirat nagy hasznára lesz a művészeknek. Titkár jelenti, hogy a Magyar Művészeti sorsjáték alkalmával a társulat 559 sorsjegyet adott el. A legutolsó választmányi ülés óta 21 új tag lépett be, ezek neveit felolvassa. Az ez évben belépett tagok száma összesen 74. Seenger Béla elnök a felolvasottakat a társulat tagjai sorába felvettek neknyilvánította, majd több tárgy nem lévén, az ülést berekeszti. H. L.

• IN MEMORIAM •

BACSA ANDRÁS festőművész, az Orsz. Magy. Kir. Iparművészeti Iskola nyugalmazott tanára, aug. 28-án meghalt szülőfalujában, Szepesmindszenten, 62 éves korában. A boldogult gimnáziumi érettségi után a Rajztanárképzőt végezte, ahol középiskolai rajztanári oklevelet nyert. 3 évig Lotz Károly, 3 évig Székely Bertalan mesteriskolájában dolgozott. Tanított a II. és X. ker. polgári iskolákban és a Budapesti Állami Ipariskolában. Mint tanársegéd a József Műegyetemen, majd 1907-től az Iparművészeti Iskolában mint rendes tanár működött. Halála nagy veszteséget jelent mindazokra, akik ismerték puritán gondolkodását, harmonikus, mély vallásosságon alapuló életfelfogását és rokonszenves egyéniségét. Nagy tudása, munkaképessége és kötelességtudása erre a helyre szinte predesztinálták. Mint művész azok közé tartozott, akik nem divatos jelszavak szolgálatában álltak, hanem mindig az örökszépet és nemeset, az ideálist keresték. Társulatunk őszinte, lelkes barátját veszítette el benne. Szeptember 3-án temették nagy részvét mellett a farkasréti temetőben a főváros által adományozott díszsírhelyen nagy részvét mellett.

DR. RADVÁNYI LÁSZLÓ, a Magyar Szaklapok Országos Egyesületének elnöke, a Nemzetközi Szaksajtó Szövetség alelnöke, m. kir. kormánytanácsos, folyó hó 3-án, életének 57-ik évében elhúnyt. Halála nagy veszteség a magyar közéletre nézve. Nagy és el nem múló érdemei voltak a magyar szaksajtó fejlesztésében.

Külföldön szerzett tapasztalatai, a fővárosnál való működése, az iparügyek terén kifejtett tevékenysége mindenütt ismertté és tiszteltté tették személyét.

Évtizedeken át folytatott eredményes szaklapszerkesztői és lapkiadói munkálkodása után néhány lelkes kartársa segítségével megalapította a Magyar Szaklapok Országos Egyesületét, melynek elnöke s hivatalos lapjának szerkesztője lett. Szakírói működésének több kitűnően megírt, értékes tartalmú önálló könyv megjelenése volt a gyümölcse.

Igazlelkű, munkás harcosa volt ő a magyar kultúrának. Társulatunknak őszinte barátja és lelkes támogatója volt. Emlékét kegyelettel fogjuk megőrizni mindenkor.

A szerkesztésért és kiadásért felelős: Szablya Frischauf Ferenc 19.448. — Kir. Magy. Egyetemi Nyomda. (F.: Czakó Elemér.)

EGYETEMI KÖNYVTÁR SZEGED Folyóirat

A

KÉPZŐMŰVÉSZET

az élő magyar művészet sajtóorgánuma

A

KÉPZŐMŰVÉSZET

Az egyetlen magyar képzőművészeti folyóirat, mely havonta rendszeresen jelenik meg, mégis előfizetési ára negyedévre csak 6 pengő. Minden számban félszáz pompás reprodukció.

•

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST, V. SZIGET UTCA 27

MUSKÁTLI

Magyar kézimunkaújság, gondos kiállítású, magas színvonalú, a legkényesebb igényeket is kielégítő lap. A m. kir. állami Nőipariskola kiadása Budapest, VIII. kerület, Rákóczi tér 8. szám.

Szerkeszti:

SPOLARICH LÁSZLÓ

a budapesti áll. Nőipariskola igazgatója. Eredeti nagyságú rajzok, részletrajzok; ingyen színes műmelléklet és levasalható minták. Egész évi (10 szám) előfizetési díja: 12.— pengő. Mutatványszám és egyes szám ára 1.50 pengő.

SEENGER BÉLA

MÁRVÁNY ÉS KŐIPAR GYÁRTELEPE RT

Mindennemű márványmunkák
hazai és külföldi anyagból
Kandallók, oltárak, dísztárgyak

Gyár és központi iroda:
BUDAPEST, II. KISRÓKUS UTCA 21–23.
Telefon: 52-1-28 Alapíttatott 1872

M·I·B

MAGYAR IPARMŰVÉSZEK BOLTJA K. F. T.

IPARMŰVÉSZETI TÁRGYAK
LAKÁSBERENDEZÉSEK
EGYES BÚTOROK

IV. PETŐFI SÁNDOR UTCA 1.

A

HERENDI PORCELLÁNGYÁR

ÁLLANDÓ MŰKIÁLLÍTÁSA

a

SCHUCH L. UTÓDAI

cégnél

BUDAPEST, IV. KÍGYÓ UTCA 4. SZÁM

Alapíttatott 1839-ben

•

Étkező-, teás- és feketekávéskészletek, kosarak, vázák, virágtartók, bonbonnièrek, figurák stb.

Régi herendi étkezőkészletek kiegészítése

GYÜJTSÖN ELŐFIZETŐKET

A

MAGYAR IPARMŰVÉSZETNEK

Minden gyüjtött előfizető után öt pengő kedvezményt adunk Önnek e lap előfizetésénél. Négy újonnan szerzett előfizető után pedig egy teljes évig ingyen kapja lapunkat

IFJ. WEINWURM ANTAL ÉS TÁRSA

készít kifogástalan

KLISÉKET

Műtermen kívül is vállalunk fényképfelvételeket

BUDAPEST VI. Ó UTCA 6. SZ.

Alapíttatott 1905-ben. Telefonszám: 28-6-16.

A Magyar Iparművészet kliséinek túlnyomó része műhelyünkben készült

A szerkesztésért és kiadásért felelős: Szablya Frischauf Ferenc. 19.448. — Kir. Magy. Egyetemi Nyomda. (F.: Czakó Elemér.)